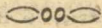

ΔΡΑΜΑΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ.

ΑΙΣΧΥΛΟΥ

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ ΔΕΣΜΩΤΗΣ.

(Συνέχεια, ἀριθμ. ΙΒ΄.)

ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΙΑΣ.

Ἡ ἀρχαιότης ἐπροσωποποίησε, κατὰ τινα τρόπον, τὰς δυνάμεις τοῦ πατρὸς τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνδρῶν Διὸς. Οὕτω τὴν ὑπερτάτην φρόνησιν καὶ σιφίαν παρέστησεν ὡς θυγατέρα τοῦ Διὸς ἐξεληθούσαν τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἔνοπλον. Παρέστησε δὲ καὶ τὸ κράτος καὶ τὴν βίαν τοῦ ὑπερτάτου θεοῦ ὡς δύο θεότητας ὁμωνύμους τῶν ἐν λόγῳ ἰδιοτήτων συμπαρέδρους αὐτῷ. Χαρακτήρ, κατὰ συνέπειαν, τῶν δύο τούτων θεοτήτων, ἀπορρέων ἐκ τῆς μυθολογικῆς παραδόσεως, ἦν ἡ κτηνώδης ἰσχύς, ἡ φοβερὰ βρωμαλέτης καὶ πάντα τὰ παρακολουθεῦντα τὸ ἀνευ φρονήσεως καὶ ἐσωτέρου ἠθικισμοῦ σθένος. Ἡ σκληρότης, ἡ ἀκαμψία, τὸ σκαιὸν, τὸ ἀγροίκον καὶ τὸ βάνανσον περὶ τὴν σκωπτικὴν τέχνην, ἡ τυφλὴ ὑπακοή, ἡ ἄλογος ἀφοσίωσις πρὸς τὸν Κρονίωνα καὶ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ καὶ τὸ οὐκ ἐξ ἰδίας θελήσεως κινεῖσθαι καὶ ἡ περὶ τὸ καθιερωθὲν τυφλὴ πίστις, ταῦτα πάντα χαρακτηρίζουσι μυθολογικῶς τὰς δύο ταύτας θεότητας. Ὁ ἐπιμελὴς δὲ καὶ κριτικῶς ἐξετάζων τὸν εἰς τὴν φοβερὰν ταύτην δυάδα ἀποδοθέντα χαρακτήρα κατανοεῖ, ὅτι ἡ μυθολογικὴ θεολογία ἐφιλοσόφησεν ὡς πρὸς τοῦτο. Οἱ Ἕλληνες θεολόγοι τῶν ἀρχαίων ἐποχῶν ἦσαν ἄνθρωποι βεβαίως, καὶ ὡς ἄνθρωποι ἀπέδωκαν εἰς τὸ Κράτος καὶ τὴν Βίαν, τὸν χαρακτήρα ὑπηρετῶν βρωμαλέων, στερουμένων ὅλως κρίσεως, τυφλοῖς τοῖς ὄμμασιν ὑπακούον-

των εἰς τὸ ἐλάχιστον νεῦμα τοῦ κυρίου αὐτῶν καὶ οὐδὲν ἱκανῶν ὄντων νὰ κρίνωσιν ἂν ἡ δοθεῖσα διαταγὴ εἶναι λογικὴ ἢ παράλογος.

Ὁ Αἰσχύλος ἀκολουθήσας τὴν μυθολογικὴν παράδοσιν, ἀνεβίβασεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὰς δύο θεότητας ἐπαξίως τοῦ θεολογικοῦ αὐτῶν χαρακτήρος. Εὗρε δὲ καὶ τὴν περίστασιν, ἣν παρείχεν αὐτῷ ἡ φύσις τῆς τραγωδίας ταύτης, ἐν ἣ τὸ ἐνδιαφέρον ἐκτὸς τῶν ἄλλων μέσων ἀναπτύσσεται καὶ διὰ τοῦ μεγέθους τῶν ἀντιθέσεων. Ἔθετο κατὰ τοῦτον ἡ ἀναβιβάσει ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὸ ἅωτον τοῦ πνευματικοῦ σθένους; Ἀνάγκη ἦτο νὰ ἀντιπαράθεσθαι τὸ ἅωτον τοῦ ὕλικου σθένους.

Ἐκ τῆς ἀντιπαράθεσεως ὁ σπινθὴρ τοῦ ἐνδιαφέροντος ἐξέρχεται. Ὅσα δὲ ἰσχυρώτερα ἡ ἀντιπαράθεσις, τοσοῦτω ἰσχυρώτερον καὶ τὸ ἐνδιαφέρον. Ἐὰν δὲ ἤδη θελήσωμεν νὰ ἐξετάσωμεν διατιῆ ἡ συμπάθεια ἡμῶν ὑπὲρ τοῦ Προμηθέως εἶναι τοσοῦτω ἰσχυρὰ ἐν τῷ δράματι τούτῳ καὶ συνάμα νὰ ἀκολουθήσωμεν τὸ ἀνωτέρω ἀξίωμα, κατανοοῦμεν ἀμέσως, ὅτι ὁ ποιητὴς ἐπέτυχεν ἄκρως καὶ περὶ τὴν ἐξεικόνισιν τοῦ ὕλικου σθένους ἦτοι τοῦ Κράτους καὶ τῆς Βίας, αἵτινες ἐν τῷ δράματι τούτῳ ἀντίκεινται ἄκρως κατὰ τὸν χαρακτήρα πρὸς τὸ ὕψος τῆς ἠθικῆς ἰσχύος ἦτοι τὸν Προμηθέα. Ἀφήσωμεν λοιπὸν ἐπὶ τοῦ παρόντος πᾶσαν τὴν ποικίλωσιν ἐν τῷ δράματι ἀναπτυσσομένην ἀντιπαράθεσιν, καὶ πᾶσαν τὴν ἀπέναντι τοῦ ἠθικοῦ τοῦ ἥρωος μεγαλείου τιθεμένην ὕλικὴν κατάθλιψιν, καὶ παρακολουθήσωμεν ἐκ τοῦ συνέγγυς τὸν χαρακτήρα, ὃν ὁ ποιητὴς ἔδωκεν εἰς τοὺς δύο εὐρυσθενεῖς τοῦ Διὸς συμπαρέδρους, ὑφ' ὧν κρατούμενος ὡς κακοῦργος ἄγεται εἰς τὴν σκηνὴν τῆς καταδίκης ὁ φιλόανθρωπος Τιτάν.

Ἄπαξ ὁ οὐρανὸς κατεστράφη ἕνεκα τοῦ τολμήματος τοῦ Προμηθέως, καὶ τῆς κλοπῆς τοῦ οὐρανοῦ πυρός. Ἡλιθίως δὲ περὶ τὸν χάλκεον καὶ χρυσολαμπῆ θρόνον τοῦ ὑψιβρεμέτου οἱ δύο ἐκτελεστικὴ τῶν διαταγῶν καὶ ἀναπνευστᾶται τῆς

ισχύος αὐτοῦ δαίμονες ἴσταντο μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν σύνοφρον τὸ μέτωπον αὐτοῦ ἀνήγαγε τὴν ὄργην ὑφ' ἧς ἐκυριεύθη. Εἰς λόγος δὲ ἤρκεσαν ὅπως ἐξυπνήσῃ τὴν δίδυμον ἰσχὺν, καὶ μίαν προσταγὴν ὅπως κινήσῃ αὐτὴ πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν φοβερῶν βουλῶν τοῦ Κρονίωτος, σύντροφον ἔχουσα τὸν Ἡραϊστον.

Εἶπεν ὁ Ζεὺς· Τὸ πᾶν καλῶς ἐβρέθη καὶ δικαίως. Ὁ Προμηθεὺς εἶναι κακοῦργος. Διατί; Διότι οὕτως εἶπεν ὁ Ζεὺς. Καὶ δικαίᾳ εἶπεν οὕτως ὁ Ζεὺς; Διότι ἐκλεψε τὸ πῦρ ἀπὸ τῶν οὐρανῶν καὶ ἐδώρησάτο αὐτὸ τοῖς ἀνθρώποις. Ἀλλὰ βλάπτει τοῦτο τοῦς θεοῦς; Ἡ δὴ δὴ τῶν Κράτους καὶ τῆς Βίας ἀγνοεῖ, ἀλλ' ἀφοῦ εἶπεν ὁ Ζεὺς, ὅτι βλάπτει, βεβραίως βλάπτει.

Ἰδοὺ ἡ σειρά τῶν ἰδεῶν ὑφ' ἧς κυριεύεται ἡ κεφαλή τῶν θεοτήτων τῆς ὕλικῆς ἰσχύος καθ' ἣν στιγμὴν τῆς αὐλαίας καταβιβαζομένης (*) παρουσιάζονται, καὶ ἰδοὺ τὰ αἴτια, ἅτινα καθιστῶσιν αὐτάς τοσοῦτον ὠμὰς πρὸς τὸν πάσχοντα ἥρωα.

Τὴν σειράν τῶν σκέψεων τούτων, αἵτινες κυριεύουσι τὴν φρένα τοῦ Κράτους καὶ τῆς Βίας ἐξάγει τις ἐκ τῆς σειράς τῶν ἐν τῇ εἰσόδῃ τοῦ δράματος ἐκφράσεων τοῦ Κράτους. Ὁ πολίτης τῶν ἐλευθέρων Ἀθηνῶν Αἰσχύλος, ἐπιχειρῶν νὰ σκιαγραφήσῃ τὸν χαρακτῆρα τῆς ἐν λόγῳ δυάδος, ἔθηκεν ὑπ' ὄψιν τὸν τοῦς ἐκτελεστάς τῶν διαταγῶν τυράννου τινὸς ἐκ τῶν γειτονευόντων κρατῶν τῆς Ἀσίας. Ὁ ὕλισμός καὶ ἡ βαρβαρότης ἀποκτινοῦνται τὴν περίεξ τοῦ τυράννου πληθύν, ἧτις ἀποτελεῖ τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ, εὐρίσκει πάντοτε προθύμους εἰς τὴν ἐλαχίστην ἀνάγκην, στρατιώτας ἐκτελεστάς τῶν καταπιεστικῶν αὐτοῦ σχεδίων κατὰ παντὸς ἀναφανισμένου φιλελευθέρου καὶ ἐπικυδύνου ἀτόμου ἢ κατὰ πάσης ἐλευθερόφρονος συμμορίας. Εἰς πρώτην αὐτοῦ διαταγὴν, τὸ ἐπικίνδυνον ἄτομον ἢ ἡ ἐμπειλοῦσα τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ σπείρα, ἄγεται ὑπὸ τετυρωμένων δορυφόρων εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου, καὶ μικρὰν παντὸς βλέμματος ἐν τῇ ἀπομονώσει καὶ τῇ ἐρημίᾳ ὁ τῆς καταδίκης πέλεκυς πίπτει βαρὺς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν. Ὁ δορυφόρος τοῦ τυράννου ἐκτελῶν τὰς δοθείσας αὐτῷ διαταγὰς, νομίζει, ὅτι ἐκτελεῖ ἐν τῶν ἰερωτέρων αὐτοῦ καθηκόντων, καὶ μὴ ἐπαρκούμενος εἰς τοῦτο, ὑβρίζει καὶ σκώπτει καθ' ὁδὸν τὴν ἀτρομήτως βαδίζουσαν ἀταπάρνησιν.

Ὁ Ζεὺς ἐν τῷ δράματι τούτῳ ἐξεικονίζεται ὡς σκληρὸς καὶ ὠμὸς τύραννος, ὡς ἄρπαξ τοῦ σκῆπτρου τῶν οὐρανῶν καὶ ὡς ἀσπονδος πολέμιος πάσης ἐλευθερίου τάσεως καὶ ἀρχῆς. Ὡς τοιοῦτος ἔχει τοὺς πιστοὺς αὐτῷ δορυφόρους· τὸ Κράτος καὶ τὴν Βίαν. Οἱ λοιποὶ θεοὶ καὶ δαίμονες ἀναπα-

(*) Γνωστὸν ἐστὶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡ αὐλαία δὲν ἀνεβιβάζετο, ἀλλὰ καταβιβαζέτο.

ριστώσι καὶ ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τοὺς ἐπὶ τῆς γῆς ὑπηκόους τῶν ἐπιγείων τυράννων, οὓς ὑπ' ὄψιν εἶχεν ὁ ποιητὴς ἡμῶν. Ἐπαξίως δὲ τῆς δραματικῆς αὐτοῦ ἰκανότητος ὁ Αἰσχύλος ἀνέπτυξε τὸν χαρακτῆρα τῶν δύο τούτων δορυφόρων τοῦ Διὸς, ἀποδοῦς αὐτοῖς, ἔνθεν μὲν τὴν ἐλαφρόνοιον κουφονόων ὑπηρετῶν, ἔνθεν δὲ τὰς ἕξεις καὶ τὴν φύσιν τῶν ἐκτελεστῶν στρατιωτῶν καὶ δορυφόρων τυράννου.

Προσετάχθησαν ἅπαξ αἱ δύο ἀδελφαὶ θεότητες ν' ἀπαγάγῃσιν εἰς τὴν σκηνὴν τῆς καταδίκης τὸν Προμηθεά. Ἡ προσταγὴ δὲ αὕτη ἤρκεσαν ὅπως παραστήσῃ εἰς τὸν νοῦν αὐτῶν τὸν ἥρωα καὶ μάρτυρα τοῦτον, ὡς κακοῦργον καὶ ἐχθρὸν δολόφωνα τοῦ κυρίου των. Συμπαρέλαβιν δὲ κατὰ δικταγὴν ὑπερέτερον καὶ τὸν θεὸν Ἡραϊστον, ὅστις ὠρίσθη νὰ προστοιμάσῃ πᾶν τὸ πρὸς καθήλωσιν καὶ δέσμευσιν τοῦ Προμηθεῶς ἐπὶ τοῦ Καυκάσου.

Ὄκνοντος τοῦ Ἡραϊστοῦ καὶ προπορευομένων τῶν δύο δορυφόρων τοῦ Διὸς καὶ τοῦ ἥρωος, ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου καταφθάνεται. Τὸ Κράτος προλογίζον ἀπευθύνεται πρὸς τὸν Ἡραϊστον καὶ ἀκροχόλως ἀναμνησθεὶς αὐτῷ τὰς προσταγὰς τοῦ Διός.

ΚΡ. Ἐβράσασμεν! Ἡ ἔρημος καὶ δύσβατος Σκυθία, καὶ ὁ σταθμὸς ὁ ἔσχατος, ὦ Ἡραϊστο τῆς γῆς, ἰδοὺ ἐνώπιον ἡμῶν! Τὸ πᾶν καλῶς προβαίνει! Σὺ δὲ σφείλεις τοῦ Διὸς τὰς προσταγὰς τελῶν, τὸν ἐξωλέστατον αὐτὸν κακοῦργον νὰ δεσμεύσῃς, τὰ μέλη του ἐντὸς πεδῶν σαρπίγγων καὶ δεσμῶν, ἐχόντων τὴν σκληρότητα ἀδάμαντος ἀβήρητου. Διὰ νὰ μάθῃ ἄλλοτε τὸ κράτος τοῦ Διὸς νὰ σέβηται καὶ τοὺς θνητοὺς νὰ παύσῃ προστατεύων.

Ὁ Ἡραϊστος μετὰ δισταγμοῦ καὶ λύπης προβαίνει εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν, ἃς ἔλαβεν ἐνθῶ, ἡ πλήρης ἀγρίας τραχύτητος καὶ αὐθαδείας γλώσσα τοῦ Κράτους, σφενδονίζει γάλαζαν ὕβρεων καὶ πικρῶν σκωμμάτων κατὰ τοῦ προσηλουμένου ἥρωος, ὅστις, ὡς εἶπομεν, σιωπᾶ κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο. Ἡ Βία ἅπαξ δοῦσα τὸ δικαίωμα τοῦ λαλεῖν εἰς τὸ Κράτος, ἐπικυροῖ διὰ τῆς σιωπῆς καὶ διὰ τῶν ὑπονοουμένων κινήσεων αὐτῆς τὰς ἐκφράσεις αὐτοῦ, αἵτινες ἄλλως τε εἰσὶ σύμφωνοι πρὸς τὰς ἐαυτῆς διαθέσεις.

Ἀπέρχονται δὲ τῆς σκηνῆς μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς καθηλώσεως τοῦ ἥρωος αἱ δύο φοβεραὶ θεότητες, ὠρούμεναι καὶ ἐξεμουσικα μετὰ χαιρεκάνου τόνου, ἐπιπλήττεισιν κατὰ τοῦ φιλανθρώπου θεοῦ. Συναπέρχεται δὲ κατηφῆς μετ' αὐτῶν καὶ ὁ Ἡραϊστος, οὕτινος τὸν χαρακτῆρα ἐπιτραπέιτω ἡμῶν ἐν ὀλίγοις ν' ἀναπτύξωμεν.

ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΤΟΥ ΗΡΑΙΣΤΟΥ.

Εἶπομεν, ὅτι τὸ μὲν Κράτος καὶ ἡ Βία ὁμοιάζουσι πρὸς τοὺς δορυφόρους ἐπιγείου τυράννου, αἱ δὲ λοιπαὶ ἀνώτεραι καὶ κατώτεραι θεότητες πρὸς τοὺς ὑπηκόους αὐτοῦ. Ὅποταν ὁ ἀπόλυτος

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΡΜΕΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ.

(Συνέχεια)

Η ΑΡΜΕΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ Η ΕΝ ΧΑΛΚΗΔΟΝΙ ΣΥΝΟΔΟΣ.

τύραννος δικτάζῃ ἕνα τῶν ὑπηκόων του ὅπως ὑποβοηθήσῃ τοὺς δορυφόρους του πρὸς ἐκτέλεσιν ἐνὸς τῶν σκοπῶν του, ὁ ὑπὸ ἡγετον, καὶ ἂν τυχόν ἤθελεν ἀποκρούει ἐσωτερικῶς τὸ ἐπιβαλλόμενον αὐτῷ ἔργον, ἀδυνατεῖ ν' ἀρνηθῇ τὴν συνδρομὴν του, διότι κινδυνεύει νὰ καταστῇ καὶ αὐτὸς ὑπόπτος ἴσως δὲ καὶ θύμα τοῦ ἀδυσωπῆτου δεσπότη.

Ὁ Ἡραϊστος εὐρίσκειται εἰς τὴν δύσκολον θέσιν ταύτην. Καίτοι ἡ ὑπὸ τοῦ Προμηθεῶς διαπραχθεῖσα κλοπὴ τοῦ πυρός, ἀφορᾷ αὐτὸν πρὸ παντὸς ἄλλου θεοῦ, καίτοι ὁ φιλάνθρωπος ἥρωος ἐκλεψε τὸ πῦρ, ὅπερ ἀνήκεν εἰς αὐτὸν μᾶλλον ὡς θεὸν τοῦ πυρός καὶ τῶν τεχνῶν, ὁ Ἡραϊστος ἐν τούτοις ἀποδοκιμάζει ἐνδομύχως τὴν καταδίκην, ἧτις ὠρίσθη διὰ τὸν Προμηθεά. Καὶ δὲν ἐπιδοκιμάζει μὲν τὸ παράπαν τὸ τὸλμημα δι' οὗ τὸ ἄνθος τῆς τέχνης αὐτοῦ ἐπροικοδοτήθη τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλ' ὅμως δυσανασχετῶν φαίνεται κατὰ τῆς ὑπεροπτικῆς ἐκείνης θελήσεως, ἧτις τοσαύτας δοκιμασίας προηπείμασε εἰς τὸν συγγενῆ αὐτοῦ θεὸν Προμηθεά.

Μαρτυροῦσι δὲ περὶ τούτων πάντων αἱ ἐκφράσεις αὐτοῦ ἐν τῷ μετὰ τοῦ Κράτους διαλόγῳ. Ὅποταν, λόγου χάριν, τὸ Κράτος παρκαίνει αὐτὸν, ὅπως προσῆ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν προσταγῶν τοῦ Διὸς καὶ δεσμεύσῃ τὸν ἥρωα, ὁ Ἡραϊστος ἀποκρίνεται.

Ἡμεῖς μὲν ἐτελέσατε, ὦ Κράτος καὶ ὦ Βία, τὸ ἔργον τὸ ὑμέτερον, καὶ δυσκολία τις δὲν παρεμπόπτει. Ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἔχω τίσην τὸλμην, ὥστε νὰ δέσω ἐπ' αὐτῆς ἔδω τῆς κεφαλῆς, ἣν τοῦ χειμῶνος πάντοτε πνοὴ ἀγρία δέρει, θεὸν γαστῶν καὶ συγγενῆ, οἷος ὁ Προμηθεῶς.

Καὶ παρακατιῶν πρὸς τὸ Κράτος ἀποτεινόμενος λέγει.

ΗΦ. Δεινὸν, ὦ Κράτος, συγγενῆς νὰ εἶναι τι καὶ φίλος.

Τέλος ὁ Ἡραϊστος ἐκ τοῦ ὅλου τῶν ἐκφράσεων αὐτοῦ καταδεικνύεται ὡς μᾶλλον διὰ βίας ἐκτελῶν τὰ προσταταγμένα ἄνωθεν καὶ ὡς βικρῶς λυπούμενος διὰ τε τὴν δυσχερῆ θέσιν εἰς ἣν ἐβρέθη καὶ διὰ τὸ πάθημα τοῦ ἥρωος. Ὁ χαρακτῆρ αὐτοῦ ἐμφαίνει τὴν καλοκάγαθον καὶ τὴν εὐλικρίνειαν, συνηνωμένην πρὸς τὴν συναίσθησιν τῆς ἀνάγκης τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος, ὅπερ ἐπιβάλλει ἡ ἐπικρατοῦσα τάξις. Διὰ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Ἡραϊστοῦ ὁ Αἰσχύλος ἠθέλησεν ν' ἀναπαρστήσῃ τοὺς ἀθρώπους ἐκείνους, οἵτινες εἰ καὶ μὴ συμμεριζόμενοι τὰς κενοφανεῖς μεγαλοφυῶς ἰδέας, συμπανοῦσιν ὅμως τοὺς ἔνεκα τῶν ἰδεῶν τούτων πάσχοντες, χωρὶς νὰ αἰσθάνωνται οὔτε τὸ ἐπαρκοῦν θάρρος ὅπως διὰ πάσης θυπῆς τοὺς ὑποστηρίξωσιν, οὔτε τὴν ὑπεροπτικὴν ἀνάγκην τοῦ ἀπολέσει τι ἐκ τῶν προνομίων αὐτῶν χάριν τῶν θυμάτων τῆς μεγαλοφυῶς τὸλμης. Ἐν τῷ χαρακτῆρι τοῦ Ἡραϊστοῦ ἀνεπαρέστη ἡ τάξις τῶν μετριοφρόνων.

Σήμερον οἱ Ἀρμένιοι δίδουσι ἐπὶ τῆς προσθήκης ταύτης ἐξήγησιν, ἧτις κωλύει αὐτοὺς νὰ υποπέσωσιν ὑπὸ τὸ ἀνάθεμα ὅπερ ἀνεφέραμεν. Βεβραίοι δ' ὅτι ὁ ὕμνος οὗτος, κατὰ τὴν πρόθεσιν τῆς Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας, δὲν ἀποτείνεται παρὰ πρὸς τὸ δεύτερον πρόσωπον τῆς Ἀγίας Τριάδος ἧτοι πρὸς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ δύναται τις νὰ παρατηρήσῃ αὐτοῖς ὅτι ἡ ἐξήγησις αὕτη θέτει αὐτοὺς εἰς ἀντίφασιν ἐν ἑαυτοῖς, διότι παραδέχονται ὅτι τὸ τρισάγιον τοῦ Κανόνος τῆς λειτουργικῆς ἀπευθύνεται πρὸς τὴν Ἀγίαν Τριάδα· ὅθεν ἡ ἀναλογία μεταξὺ τῶν δύο ὕμνων εἶναι ἐναργής. Ὅπως δὴποτε, ἡ προσθήκη αὕτη ἔχει κακῶς διὰ τοῦτο μόνον διότι διετάραξε τὴν εἰρήνην τῆς Ἐκκλησίας. Ἀκούσωμεν ἐν τοσοῦτῳ τὴν ἐξήγησιν, ἣν ἔδωκεν ἐπὶ τῆς προσθήκης ταύτης ὁ Καθολικὸς Ναρσῆς, « Βεβαίως, ἐὰν οἱ Ἀρμένιοι ἀπηθύοντο τὸν τρισάγιον ὕμνον πρὸς τὴν Ἀγίαν Τριάδα, ὡς ὑμεῖς οἱ Ἕλληνας, εἰς τὴν περιστάσιν ταύτην δὲν ἠδύνατο νὰ προσθέσωσι τὰς λέξεις ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς, χωρὶς νὰ υποπέσωσιν εἰς ἐπικίνδυνον καὶ μεγάλην πλάνην. Ἀλλ' ἡμεῖς ψάλλομεν τὸν ὕμνον τοῦτον πρὸς τιμὴν τῶν μεγάλων ἀγιοθεργῶν, ἃς ὀφείλομεν πρὸς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ πρὸς αὐτὸν μόνον ἐφαρμόζομεν τὰς ἐκφράσεις: Θεὸς παντοδύναμος, αἰώνιος, ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς τὴν σάρκα, ἐλίθησον ἡμᾶς. Οὕτω δὲ, τὸν ὕμνον τοῦτον ὑμεῖς ἀπευθύνετε πρὸς τὴν Ἀγίαν Τριάδα, καὶ ἡμεῖς ἀπευθύνομεν πρὸς μόνον τὸ πρόσωπον τοῦ Υἱοῦ ἀμφοτέρω εὐαρεστοῦσι τῷ Θεῷ, ἐὰν τοῦτο δὲν προέρχεται ἐκ πνεύματος φιλονεικίας. Ἐν τοσοῦτῳ, ἐὰν ἐν τῷ μέρει τούτῳ ψάλλομεν τὸν τρισάγιον πρὸς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ἀπευθύνομεν ὡς ὑμεῖς τὸν Ἀγγελικὸν ὕμνον ἐν τῇ λειτουργίᾳ πρὸς τὰ τρία πρόσωπα τῆς Τριάδος. »

Ἡ δοξασία εἶναι ὀρθόδοξος· μόνον δ' ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ὕμνου ἐστὶν ἐλλιπής.

« Ἐὰν ἡ ἐνωσις δὲν βραδύσει ἐντελῶς, εὐχαριστήσωμεν τὸν Θεὸν τοῦλάχιστον ὅτι ἡ ἀληθὴς πίστις δὲν ὑπέστη προσβολὴν τινὰ ἐν τῷ μέρει τῶν διαφιλονεικῶν, ἃς ὑπέστη ἡ Ἀρμενικὴ Ἐκκλησία. Οἱ ἀληθεῖς δεσμοὶ τῆς ἐνοχίας ὑπάρχουσι μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῶν ἄλλων ἀποστολικῶν Ἐκκλησιῶν ἐλπίζωμεν δ' ὅτι ἡ φρόνησις καὶ ἡ ἀγάπη ἀποτελέσουσι τὸ λοιπὸν, καὶ ἂ

ποδιώξουσι τὰ ἐξωτερικὰ προσκόμματα τὰ ἀντικείμενα ἔτι πρὸς τὰς ἀγίας σχέσεις, αἵτινες ὀφείλουσι νὰ ὑπάρχωσι μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν.

Η ΑΡΜΕΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΝΩΠΙΟΝ
ΤΩΝ ΕΠΤΑ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ ΣΥΝΟΔΩΝ.

Εἶδομεν ὅτι αἱ ὑπὸ τῆς Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας ἀναφανίσαι διαφοραὶ ἐπὶ τῆς τετάρτης οἰκουμηνικῆς συνόδου καὶ αἱ ἐπὶ αἵρεσι καὶ σχίσματι κατηγορίαί, αἱ κατ' αὐτῆς ὑπὸ τῶν ἄλλων κλάδων τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἦσαν συνέπειαι κακῶν συνεννοήσεων, φιλονεικίας λέξεων, εἰς ἃς ζῆναι τῇ πίστει διενέξεις ἔδωκαν μεγαλύτερον διαφέρον. Κωλυθεῖσα δυστυχῶς ἐνώπιον τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου, ἡ Ἀρμενικὴ Ἐκκλησία φυσικῶς δὲν ἠδυνήθη νὰ λάβῃ μέρος ἐν ταῖς ἄλλαις συνόδοις, ἐν αἷς οἱ ποιμένες τῆς οἰκουμηνικῆς Ἐκκλησίας ὑπερησπίσθησαν καὶ ὥρισαν πλεῖστα τῆς ἀποκλυθεῖσας πίστεως, προσθεβλημένης ὑπὸ ψευδοδιδασκάλων. Ἐν τοσοῦτῳ δέον νὰ μὴ συμπεράνη τις ὅτι ἡ Ἐκκλησία αὕτη κεχωρισμένη ἐκ τῆς κοινωρίας τοῦ λοιποῦ χριστιανικοῦ κόσμου, ἀπέβριψε τὰ ὑπὸ τῶν ἀλλεπαλλήλων οἰκουμηνικῶν συνόδων ψηφισθέντα δόγματα. Αἱ σύνοδοι δὲν δημιουργοῦσι τὰ δόγματα, ἀλλὰ διακηρύττουσι καὶ ἐξηγοῦσιν αὐτὰ διὰ τρόπου σαφοῦς, ἀκριβοῦς, διασκεδάζουσαι τὰς ἀμφιβολίας τὰς ἐπιφερούσας τὰ τείνοντα πρὸς διαστροφὴν τῆς πίστεως συστήματα. Αὐτῆς ἀφ' ἐκείνης τῆς πίστεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἀποστόλων του. Τοῦ καλοῦ σίτου τῆς θείας ἀληθείας σπαρέντος εἰς ἀπάσας τὰς ὑπὸ τῶν ἀποστόλων ἢ τῶν πιστῶν αὐτοῦ μαθητῶν εὐαγγελισθείσας χώρας, ἡ ἀποθήκη αὐτοῦ ἔμεινεν ἄθικτος καὶ ἀγνή πρὸ τῶν συνόδων, ὡς ἔμεινεν ἀγνή μετὰ τὰς ἀγίας ταύτας συνόδους, αἵτινες παρεδέχθησαν ἢ ἀπερρίφθησαν ἐξωτερικῶς δι' ἰδιαιτέρους λόγους ἢ συνεπίερα κακῶν συνεννοήσεων. Μακρὰν τοῦ νὰ σκεφθῶμεν ὅπως ἐλαττώσωμεν τὴν ἀξίαν καὶ τιμὴν τῶν συνόδων, θέλομεν μόνον νὰ εἰπώμεν ὅτι μόνη ἡ πράξις τῆς παραδοχῆς μιᾶς συνόδου δὲν συγκροτεῖ τὴν ὀρθοδόξιν, ὡς ἡ μὴ παραδοχὴ αὐτῆς δὲν συγκροτεῖ τὴν ἑτεροδοξίαν. Ἡ πράξις δι' ἧς γίνεται παραδεκτὴ ἡ μὴ ἡ οἰκουμηνικῆς ἐκκλησιαστικῆς τινοῦ συνελεύσεως εἶναι πράξις ἐξωτερικῆ οὐδόλως προσβάλλουσα τὸ δόγμα. Τὸ οὐσιώδες εἶναι ἡ παραδοχὴ τῶν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὠρισμένων καὶ διεκδικημένων ἀληθειῶν συνερχομένων ἐν τῷ προσώπῳ τῶν ποιμένων αὐτῆς. Ἐκ τῆς ἱστορίας γνωρίζομεν ὅτι οἱ Ἀρειανοὶ συγκατετίθεντο ἐνίοτε, διὰ λόγους συμφέροντος, εἰς τὴν παραδοχὴν τῆς πρώτης ἐν Νικαίᾳ συνόδου, καίτοι ἀρνούμενοι τὴν θεότητα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ὡς ὠρίσθη ὑπὸ τῆς συνόδου ταύτης.

Τὸ οὐσιώδες ζήτημα εἶναι τὸ δόγμα, καὶ κατατάττομεν τοῦτο ἐν τῇ πρώτῃ θέσει· τὸ δὲ ζήτημα τῆς παραδοχῆς εἶναι ὁ τύπος, καὶ θέτομεν τοῦτο ἐν τῇ δευτέρᾳ, χωρὶς ἐν τοσοῦτῳ νὰ ἀμφισβητήσωμεν τὸ ἐνδιαφέρον αὐτοῦ. Αἱ ἀκριβεῖς ἐκφράσεις, αἱ ὠρισμέναι, δι' ὧν αἱ σύνοδοι ὠρίζον τὰς ἀποκεκαλυμμένας ἀληθείας, εἰσι τοσαῦται ἐγγυήσεις διὰ τὴν τήρησιν τῶν ἀληθειῶν τούτων. Ἄπαντες οἱ χριστιανοὶ ὑποχρεοῦνται νὰ δοξάζωσι τὰ ἀποκεκαλυμμένα δόγματα μιᾶ καρδία καὶ ἐνὶ στόματι, δηλ. ὁμοφώνως· ὅθεν, ἐννοοῦνται καλλίτερον, συσφιγγοῦσι τοὺς ὀφειλοντας ἐνοῦν αὐτοὺς δεσμοῦς τῆς ἀδελφότητος, μονιμοποιοῦσι τὴν ἐνότητα, συμμετέχοντες τῶν συνόδων, ἀσπαζόμενοι τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν, στηριζόμενοι ἐπὶ τῆς σεβαστῆς αὐτῶν αὐθεντικότητος· συμμετέχουσιν οὕτω τῆς διακηρύξεως τοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ βίου· ἀποφεύγουσιν ἀφ' ἐνὸς τοὺς κινδύνους τῶν καινοτομιῶν, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν ἐκ τῆς μονώσεως παραγομένην ἐξασθένεισιν.

Ἡ Ἀρμενικὴ Ἐκκλησία ἐστερηθῆ τῶν ὠφελημάτων τούτων ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ πέμπτου αἰῶνος· ἀλλ' ἐπαναλαμβάνομεν, εὐτυχῶς δὲν διετέλει εἰς διάστασιν μετὰ τοῦ λοιποῦ μέρους τῆς Ἐκκλησίας, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων τῆς ἐν Χαλκηδόνι οἰκουμηνικῶν συνόδων δόγματα. Πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι συμφώνει μετὰ τῆς πέμπτης οἰκουμηνικῆς συνόδου, ἀρκεῖ ν' ἀναμνησθῶμεν ὅτι δὴ αἰῶνας πρὸ τῆς συνελεύσεως ταύτης, οἱ ποιμένες τῆς Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας συνῆλθον εἰς ἐπαρχιακὴν σύνοδον ἵνα καταδικάσωσι τὰς πλάνας Θεοδώρου τοῦ Μοψουστίας ἐπίσης καταδικασθέντος καὶ ὑπὸ τῆς πέμπτης οἰκουμηνικῆς Συνόδου. Ἐπομένως ἡ σύνοδος αὕτη δὲν παρέχει μεγάλην δογματικὴν σπουδαιότητα.

Ὅσον δὲ διὰ τὴν ἑκτὴν οἰκουμηνικὴν σύνοδον, συνεληθῶσαν κατὰ τῶν Μονοθελητῶν, ἀρνούμενων τὴν ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ ἀνθρωπίνην θελήσιν, ἢ συγχρόντων αὐτὴν μετὰ τῆς θείας, οἱ Πατέρες τῆς Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας ἀπέδειξαν ἀρκούντως, διὰ μαρτυριῶν ἃς ἠρούσθημεν ἐν τοῖς προηγουμένοις ἀρθροῖς, ὅτι ἀπεῖχον πολὺ ἀπὸ τῆς τῶν Μονοθελητῶν αἵρέσεως. Ἐπανειλημμένως καὶ ἐπὶ τῇ ἀνοποφεύκτῳ προθέσει ν' ἀποφύγῃσι πᾶσαν ὑπόνοιαν περὶ συμμετοχῆς τῶν εἰς τὴν τῶν Μονοφυσιτῶν καὶ Μονοθελητῶν αἵρεσιν, ἐπανελάβον ὅτι ἡ ἀνθρωπότης ἐν τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ ἦν τελεία, ἐκτὸς τῆς ἀμαρτίας· ὅτι ἦν ἀναλλοίωτος· συνεπάγεται δ' ἐκ τούτου ὅτι τὴν ἀνθρωπίνην θέλησιν, ἥτις συγκροτεῖ προσὸν τῷ ἀνθρώπῳ, οὐδόλως ἀρνεῖται ἡ Ἀρμενικὴ Ἐκκλησία. α Διότι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, λέγει εἰς τῶν σεβασμίων ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας ταύτης, εἶναι τέλειος Θεὸς καὶ τέλειος ἄνθρωπος, ἔχει ἄρα ἀναγκαίως θέλησιν καὶ ἐνέργειαν θεῖαν ὡς καὶ θέλησιν καὶ ἐνέργειαν ἀνθρωπίνην.

Θεωροῦμεν ὠφέλιμον ἐνταῦθα ὅπως φέρωμεν

ἀνάλογόν τινα πρὸς ἢν ἐποιήσαμεν περὶ τῶν ἐκφράσεων, δι' ἃς κατηγορήσαν τοὺς Ἀρμενίους ὡς Μονοφυσίτας παρατήρησιν· ἐν τῇ ἐκθέσει περὶ τοῦ δόγματος τῶν δύο ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ θελήσεων, ἄπαντ' αἱ εἰσὶν ὅτε τὰς αὐτὰς διλλημμυτικὰς ἀμφιβολίας, οἷας καὶ ἐπὶ τῶν δύο φύσεων· πολὺ βεβαίως ἀπέχομεν ὅπως ἀναζητήσωμεν ἐν ὀλίγον ἀκριβεῖσιν ἐκφράσεσιν ἀφορμὰς ἵνα κατηγορήσωμεν τοὺς μεταχειριζομένους αὐτὰς ἐπὶ δογματικαῖς πλάναις· λυπούμεθα δὲ μένον ὅτι οἱ πνευματικοὶ ὀδηγοὶ τῆς Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας δὲν ἐπροσπάθησαν καλλίτερον ὅπως ἐκκαθάρωσι τὰ κανονικὰ καὶ θεολογικὰ βιβλία τῶν ἀπὸ τῶν μὴ ἀκριβεῶν τούτων, αἵτινες παρακαλύουσι σημαντικῶς τὴν ἐνωσιν καὶ πρέχουσιν ἀφορμὰς πρὸς ὑπόνοιαν κατὰ τῆς πίστεως τῆς Ἐκκλησίας αὐτῶν. Εἰπώμεν δ' ἐπίσης καὶ πρὸς τοὺς χριστιανούς τοὺς θεωροῦντας τὴν Ἀρμενικὴν Ἐκκλησίαν δι' ὄμματος καταφρονητικῆς, ὅπως μὴ ἐκτείνωσι τὰς περὶ ὀρθοδοξίας λεπτολογίας αὐτῶν μέχρι τοῦ νὰ διακοδομῶσι, διὰ γραμματικῶν ἀτελειῶν, τοῖχον διείσεως μεταξὺ ἀδελφῶν ἐχόντων μίαν πίστιν, ἐν βάπτισμα, ἓνα Θεὸν καὶ πατέρα πάντων (Πρὸς Ἐφ. Δ'. 4.)

Μένει ἤδη νὰ μάθωμεν ἐὰν ἡ Ἀρμενικὴ Ἐκκλησία παραδέχεται τὰ ἐν τῇ ἑβδόμῃ οἰκουμηνικῇ συνόδῳ παραδεδεγμένα, ἅτινα ἀπεκρούσθησαν ὑπὸ πάντων τῶν τοῦ ΙΣΤ'. αἰῶνος μεταρρύθμιστῶν. Ἴνα δ' ἀπαντήσῃ τις πρὸς τοὺς περὶ τούτου ἀμφιβάλλοντας, εἶναι ἀνωφελές ν' ἀναζητήσῃ ἐν τοῖς θεολογικοῖς βιβλίοις· ἀρκεῖ νὰ προσκαλέσῃ αὐτοὺς εἰς τοὺς ναοὺς τοῦ Ἀρμενικοῦ δόγματος, καὶ ἐκεῖ θέλουσιν ἰδεῖ τὰς ἀγίας εἰκόνας προσκυνουμένας· θέλουσιν παρατηρήσει ἐνώπιον τῶν εἰκόνων τούτων κηρία ἢ λύχνους ἀνημμένους· θέλουσιν ἰδεῖ τοὺς πιστοὺς ἀσπαζομένους αὐτὰς μετὰ σεβασμοῦ· τοὺς ἱερωμένους, κατὰ τὴν θεῖαν ἱερωσίαν, θυμιάζοντας αὐτὰς καὶ κλίνοντας ἐνώπιόν των. Ἰπὸ τὰς ἱεροπραξίας ταύτας καθίσταται ἀδύνατον νὰ μὴ διδῆ τις τὴν παραδοχὴν τοῦ δόγματος ἐκείνου τῆς ἐν Νικαίᾳ οἰκουμηνικῆς δευτέρας συνόδου (7ης οἰκουμηνικῆς)· ὅτι λατρεύουσα τὰς εἰκόνας τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀγίων, ἡ πίστις δὲν ἀπευθύνεται πρὸς τὰ ζῶα καὶ τὰ χρώματα, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἐν αὐταῖς περισταμένους· ὅτι αἱ εἰκόνες αὐταὶ χρησιμεύουσι πρὸς διδασκαλίαν τῶν μὴ γνωρίζόντων ἀνάγνωσιν, ὅπως παράγωσι σωτήριον ἐντύπωσιν πρὸς πάντα ἄνθρωπον μὴ κατελιημμένον ἐκ προτέρου.

Ἐν τοσοῦτῳ φαίνεται ὅτι ἡ τῶν εἰκονολαστῶν ἀντίθεσις εἶχεν εἰσδύσει εἰς Ἀρμενίαν, ἐὰν δώσῃ τις βάσιν εἰς τοὺς λόγους τούτους τοῦ ἐκ Κλαίεν Νεράεος· Ὁ δαίμων ἔπιπυρε, λέγει ὁ πατὴρ οὗτος τῆς Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας, εἰς τινὰς τῶν ἐστερημένων ναοῦς κοινοτήτων ἡμῶν, τὴν πρὸς τὰς ἀγίας εἰκόνας ἔλλειψιν σεβασμοῦ. Οὐ μόνον

ἀποβάλλομεν τὰς κοινότητας ταύτας, ἀλλ' ἀφορίζομεν πάντα τολμῶντα νὰ βλασφημήσῃ τὰς ἀγίας εἰκόνας· διότι, ὡς ἀρχιεπίσκοποι, παρελάβομεθα καὶ τιμῶμεν τὴν ἀπεικόνισιν τοῦ Παύλου τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, σεβόμεθα ἐπίσης τὰς εἰκόνας πάντων τῶν ἀγίων κατὰ τὰς ἀρετὰς ἐκάστου. Ἀλλ' ἐπειδὴ, κλίνοντες τὸ γόνυ ἐνώπιον τοῦ ἱεροῦ σταυροῦ, ἀπευθύνομεν τὴν λατρείαν ἡμῶν πρὸς τὸν ἀόρατον Θεόν, ὡς καὶ πρὸς τὴν εἰκόνα τοῦ σωτῆρος, κλίνομεν γόνυ, οὐχὶ ἐνώπιον τῆς ὕλης καὶ τῶν χρωμάτων, ἀλλ' ἡ λατρεία ἡμῶν ἀναφέρεται πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ὄντα εἰκόνα τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου πατρός. Τιμῶμεν καὶ σεβόμεθα ἐπίσης τὰς εἰκόνας τῶν ἀγίων ἕνεκα τῶν ἱερατικῶν αὐτῶν καὶ τῆς ὑπὲρ ἡμῶν μεσιτείας αὐτῶν παρὰ τῷ Θεῷ. Ἀλλὰ διὰ τῶν εἰκόνων, προσφέρομεν λατρείαν πρὸς μόνον τὸν Θεόν, διότι πρὸς μόνην τὴν εἰκόνα τοῦ πλάστου ἀναφέρεται ἡ λατρεία καὶ οὐχὶ πρὸς τὰ πλάσματα. Αἱ εἰκόνες καὶ εἰ λόγοι εἰσι παραστάσεις ἀτάξιοι· παριστῶσιν ἢ ἐκφράζουσι τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον· ἡ εἰκὼν παριστῶσιν αὐτὸ εἰς τὴν ὄρασιν, ὁ δὲ λόγος εἰς τὸ οὐκ. Καίτοι δὲ ἡ λατρεία ἀναφέρεται πρὸς τὸν Θεόν, οὐχ ἤττον ὀφείλομεν νὰ τιμῶμεν τὰς εἰκόνας τῶν πιστῶν ὑπηρετῶν τοῦ Θεοῦ.

Οἱ ποιμένες καὶ οἱ πιστοὶ τῆς Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας ἀναγνωρίζουσι λοιπὸν καὶ παραδέχονται τὴν δοξασίαν τὴν ὀρισθεῖσαν καὶ ἀνακηρυχθεῖσαν ὑπὸ τῶν ἐπτὰ οἰκουμηνικῶν συνόδων, τῶν πραγματικῶν οἰκουμηνικῶν, διότι ἐγένοντο πρὸ τοῦ ἀπικισίου ἀποχωρισμοῦ τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας, καὶ σύμπασα ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία συμμετέσχον ἐν αὐταῖς. Ἀφοῦ δ' οἱ Ἀρμένιοι εἰσιν ἀληθῶς ἠνωμένοι μετὰ τῶν ἀγίων τούτων συνόδων, διατὶ ἐπιμένουσι ν' ἀπορρίψωσιν αὐτάς; Διατὶ ἀποποιοῦνται νὰ συγκοινωνήσωσι μετὰ τῶν παραδεχομένων αὐτάς; Διατὶ μένουσιν ἐν ἀπομονώσει ἐξασθενούσῃ αὐτοῦς; Διατὶ δὲν συνδυάζονται ὁρατῶς, κατὰ τὸν τύπον, μετὰ τῶν ἐνδόξων τούτων πράξεων, τῶν διακηρύξεων τούτων συμπάσης τῆς Ἐκκλησίας; Ἄς μὴ εἰπώσιν ὅτι οἱ Ἀρμένιοι οὐδὲν ἔλαβον μέρος ἐν ταῖς ἀγίαις ταύταις οἰκουμηνικαῖς συνόδοις. Ὁ παραδεχόμενος τὴν δοξασίαν τῶν συνόδων λαμβάνει μέρος ἀληθῶς· χορηγεῖ τὴν ὑποστήριξιν του, εἴτε κερῶν εἴτε ἀπῶν, εἴτε ὁμιλῶν εἴτε σιωπῶν. Δὲν μένει λοιπὸν κατ' ἐπιφάνειαν εἰ μὴ νὰ γείνη ἐν βῆμα πρὸς τὰ πρόσω. Τὸ καθ' ἡμᾶς, δὲν φοβοῦμεθα νὰ ποιήσωμεν αὐτὸ πρὸς συνάντησιν τῶν ἐν Ἀρμενίᾳ ἀδελφῶν ἡμῶν, καὶ τείνομεν πρὸς αὐτοὺς τὰς ἀδελφικὰς ἡμῶν χεῖρας ὡς πρὸς μέλη Ἐκκλησίας τηρησάσης πιστῶς τὴν παρακαταθήκην τῆς ἀποκεκαλυμμένης ἀληθείας.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ Γ. Π.)

(Τέλος.)

Η ΑΝΘΟΥΛΑ

(Συνέχεια του ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΣ).

ἤρχισεν ἡ τρίτη πράξις· ὁ υἱὸς τοῦ Αἰσωνος ἀπήγαγε πρὸ ὀλίγου τὴν Γλαύκην ὑπὸ τὰ βλέμματα τῆς μανιώδους Μηδείας, καὶ ἡ μάγισσα ἠτοίμαζε τὰ κοσμήματα τῶν ὁποίων ἀράτος της φλόξ ἔμελλε νὰ κατρώσῃ τὴν ἀντίπαλόν της. Ἦγον ὠραία ὅτε ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ βράχου, τὰς χεῖρας ἔχουσα ἐκτεταμέναις ἐπὶ τοῦ τρίποδος, τὴν κόμην ἐν ἀταξίᾳ, τὸ μέτωπον ζοφερὸν καὶ τεταπεινωμένον. Ὁ ἀνεμος ἀνέγειρε τὸν πορφυροῦν της χιτῶνα καὶ ἐτάραττε τοὺς μύρους βοστρύχους της· οἱ μακροὶ μυκήθμοι τῆς θυέλλης συνηνοῦντο μετὰ τῆς φωνῆς τῆς Ἀνθούλας· οἱ θεαταὶ ἐκράτουν τὴν ἀναπνοὴν των ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τῆς ἀγρίας ταύτης ἁρμονίας· βαθεῖα σιωπὴ ἐβασίλευεν ἐν τῇ αἰθούσῃ, ὅλα δὲ τὰ ἀσθμαίνοντα ταῦτα στήθη εἰσώπων. Μολαταῦτα ὁ Καλδερὼν, ὄρθιος ἐν τῷ τελευταίῳ παρασκηνίῳ, ἔστρεφεν ἀνήσυχον βλέμμα πρὸς τὸν νεφελώδη καὶ μαῦρον οὐρανὸν, ὃν μανιώδης ἀὴρ κατέσχιζε, ἠσθάνετο δὲ τρίζον περὶ αὐτὸν τὸ ἀσθενὲς πῆγμα τὸ τὴν σκηνὴν σχηματίζον, καὶ τὰ πλοιαρία, ἐφ' ὧν αἱ σανίδες ἐστηρίζοντο, συγκρουόμενα εἰς τὰς δονήσεις των. Τὰ φῶτα, κεκρυμμένα ἐντὸς ὑαλίαν σωλήνων, δὲν ἐταλαντούοντο ποσῶς, ἀλλ' οἱ δένδρινοι κλάδοι συνεκρούοντο μετ' ὑποκώφου τινὸς βοῆς· τὰ δὲ γινόμενα ταῦτα προσετίθεντο εἰς τὴν σκηνικὴν πλάνην, καὶ οἱ θεαταὶ καθήμενοι ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, δὲν ἔβλεπον ὅτι συνέβαιναν ἐκτός. Ἡ ὀρχήστρα ὑπερέβαινε τὴν βοὴν τῆς θυέλλης, εἰς τρόπον ὥστε οὐδεὶς ὑπώπτευε τὸν κίνδυνον. Αἴφνης ἠκούσθη φοικκλέος τριγμὸς ὁ ἀνεμος ἐγόγγυσε μετ' ἀνεκφράστου ὄρυγης, αἱ ὀθόνηαι κατέξεσχίσθησαν, τὰ φῶτα ἐσβέσθησαν, ἰὸ δὲ εὐρὸ πῆγμα, ἐπὶ τῆς δεξαμενῆς ἀνεγνευρόμενον, κατέπεσεν ὡς χάρτινος πύργος ὑπὸ τὸ φύσημα παιδός. Μεγάλῃ κραυγῇ ἠγέρθη ἐν τῇ αἰθούσῃ καὶ ἡ Ἀνθούλα ἤκουσεν αὐτὴν· ἔπειτα αὕτη δὲν εἶδε, δὲν ἤκουσε πλέον τι καὶ πάραυτα εὐρέθη ἐν τῷ ὕδατι, στηριζομένη ἐπὶ τινος σανίδος τῆς, καὶ τὴν κεφαλὴν ἔχουσα κεκαλυμμένην ὡς δι' ὕγρου τινος πέπλου.

— Ἰησοῦ, Θεέ μου! μήτηρ μου — ἐκραύγασεν — ἀχ! σώσατέ με!

Κατὰ τὴν αὐτὴν δὲ στιγμὴν, ῥωμαλέα χεὶρ ἤρπασεν αὐτὴν ἐκ τοῦ σώματος καὶ μία φωνὴ τῆ εἶπε:

— Μὴ φοβῆσαι ποσῶς, Ἀνθούλα! πρὸ παντὸς μὴ κινήθῃς! θὰ σὲ σώσω.

Τότε δὲ αὕτη προσεκολλήθη ὀμοεμφύτως εἰς τὸν ὑποστηρίζοντα αὐτὴν καὶ ἔχασε τὰς αἰσθήσεις. Ἦσαν συνεσφιγμένοι μεταξὺ δύο πλοιαρίων, μίξ δὲ σύγκρουσις ἢ προσβολὴ ἠδύνατο νὰ τοὺς

κατασυντρίψῃ· ἔθεν ὁ μαρκήσιος Ρίβις, (αὐτὸς ἦτο) συνήνωσεν ἀπάσας αὐτοῦ τὰς δυνάμεις καὶ κατώρθωσε νὰ ἀπαλλαχθῶσι βράχους τινος ὀθόνης, ὅπερ τοὺς ἐκάλυπτεν. Ἡ ὄχθη ἦτον εἴκοσι βήματα μακρὰν των· ἀλλὰ, διὰ νὰ φθάσῃ μέχρις αὐτῆς, ἔπρεπε νὰ διαβῶσιν ἐν χάος πέραν τοῦ ὁποίου τὰ πάντα ἦσαν εἰσέτι παραχῆ καὶ βύσγχις. Ἡ δὲ φωνὴ τοῦ Καλδερῶν-δελά-Βάρκα ὑπερέβαινε ὅλας τὰς ἄλλας· ἔστρεφεν ὁ δυστυχῆς ἐν ἀπελπισίᾳ τοὺς βραχίονας κραυγάζων.

— Ἀνθούλα! ἀγαπητῆ μοι Ἀνθούλα! ἐκστὸν χιλιάδες βράχια εἰς τὸν ὅστις σώσῃ τὴν Ἀνθούλαν!

Ἡ Ἄννα Μύλλερ, περικυκλωμένη ὑπὸ γυναικῶν τινων, αἰτίνες ἐπειρῶντο νὰ κατακρατήσωσιν αὐτὴν, ἄφινεν ὑποκώφους στεναγμούς καὶ ἤθελε νὰ προχωρήσῃ μεταξὺ τῶν κυματιζόντων κλασμάτων τῶν ξύλων.

— Πρὸς ἐμέ! ἐφώνησεν ὁ μαρκήσιος— ἡ Ἀνθούλα ἐσώθη! ἰδοὺ αὐτή!

Καὶ μετὰ μίαν στιγμὴν ἀπέθετον αὐτὴν ἐπὶ τῆς ὄχθης, εἰσέτι ἄψυχον. Ἡ Ἄννα Μύλλερ ὤρμησε πρὸς αὐτὴν καὶ τὴν ἐσφιγξεν εἰς τὰς ἀγκάλας της ἐλθάλλουσα κραυγὰς τρόμου ἐνταυτῶ καὶ χαρᾶς· ἔπειτα δὲ, ἰδοῦσα ὅτι ἀνέπνεεν, ὅτι ἦν παντάπασι σεσωσμένη πραγματικῶς ἤρχιζε νὰ ὀλολύξῃ.

— Μῆτέρ μου! ἐψιθύρισε ἡ Ἀνθούλα μετὰ μακροῦ στεναγμοῦ καὶ ἀνοίγουσα τοὺς ὀφθαλμούς.

— ὦ! τέκνον μου! ἀνεφώνησεν ἡ Ἄννα Μύλλερ μετὰ παραφορᾶς, — ἐνόμισα ὅτι ἐχάθης· εὐλογημένος νὰ ἦναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖός σου ἔσωσε τὴν ζωὴν!

— Αὐτὸς εἶναι εἶπεν ἡ Ἀνθούλα προσβλέπουσα τὸν μαρκήσιον Ρίβις, ὅστις εὐρίσκειτο ἐκεῖ ὠχρὸς καὶ ριγῶν ὑπὸ τὸ διάβροχον αὐτοῦ ἐνδυμα· ἔπειτα δὲ, στρεφομένη πρὸς τὸν Καλδερῶν, ὅστις ἦτο γονατισμένος πλίσιον αὐτῆς καὶ οὐτινος αἱ παρειαὶ ἦσαν κεκαλυμμέναι ὑπὸ δακρῶν, προσέθηκε μετ' ἀσθενοῦς τινος μειδιάματος: — Καί σεῖς με ἐνομίσατε χαμένην!

Ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα ἀπεσύρθησαν μετὰ τῶν ἀκολούθων των, αἱ δὲ γαλατικαὶ φρουραὶ ἀπεμάκρυναν τοὺς θεατάς· διὰ τοῦτο δὲν ἔμειναν ἄλλοι ἐκεῖ ἐκτὸς τῶν θυμάτων τοῦ παραδόξου τούτου ναυαγίου· ὁ μὲν Ἰάσων εἶχεν ἓνα βραχίονα συντετριμμένον, ὁ βασιλεὺς τῆς Κορίνθου ἦτον ὄλος μῶλωπερ, οἱ δὲ λοιποὶ τῶν ὑποκριτῶν ἐξήχθησαν τοῦ ὕδατος ἐν παρομοίᾳ ἀξιοθρηνητῶ καταστάσει. Οὐδεὶς ἤκούετο ἐν τῷ μέσῳ ὄλου τούτου τοῦ θορύβου, καὶ ἡ βροχὴ, ἥτις ἤρχιζε νὰ πίπτῃ ὡς χεῖμαρρος, κατώρθωσε νὰ πνίξῃ τοὺς τάλαιπώρους ἐκείνους. Ὁ Καλδερῶν διέταξε νὰ θέσωσι τὴν Ἀνθούλαν εἰς ἓν φορεῖον διὰ νὰ τὴν ὀδηγήσωσιν εἰς τὴν οἰκίαν της. Καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ἀπήρχετο αὕτη, ὁ βασιλεὺς ἐπεμψεν ἓνα λάβη περὶ αὐτῆς εἰδήσεις, ἡ δὲ βασίλισσα τῆ ἐστειλεν ἓν ψέλλιον πολυτίμον. Ἡ νεάνις διέβη ἀλληλοδιαδόχως ἐκ τῶν συγκινήσεων τοῦ τρόμου

εἰς τὰς τῆς χαρᾶς, ἀφίθη νὰ τὴν θέσωσιν ἐν τῷ φορεῖῳ καὶ ἔλειψε τοὺς ὀφθαλμούς· ὡς ἵνα βυθισθῇ μόνῃ εἰς τὰς σκέψεις της ἐν εὐδαιμονίᾳ τινὶ παραδόξῃ καὶ νέᾳ περὶ ἧς δὲν εἶχεν αὐτὴ οὐδεμίαν ἰδέαν καὶ περὶ ἧς ἀμφίβαλλε σχεδόν· τῇ ἐφάνετο ὅτι ἡ χεὶρ ἥτις εἶχε σώσει αὐτὴν περιέβαλλεν ἀκόμη τὸ σῶμά της· τῇ ἐφάνετο ὅτι φωνὴ τις συγκεκινημένη, τρέμουσα, τῇ ἔλεγεν: Ἀνθούλα, ἂν δὲν σὲ σώσω, θὰ ἀποθάνωμεν ὁμοῦ. » Τὰς λέξεις δὲ ταύτας, τὰς εἶχεν ἀκούσει ὡς ἐν ὀνειρώ, ὅτε, ἀδύνατος, ἄψυχος, εἶχεν ὡς δι' ἐνστικτοῦ περιβάλει διὰ τῶν δύο χειρῶν τὸν μαρκήσιον Ρίβις, καὶ ὅτε ἄφησε τὴν κεφαλὴν της ἐπαναπίπτουσαν ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου τὸν ὁποῖον ἀπὸ τριῶν μηνῶν ἠγάπα χωρὶς σχεδόν νὰ τὸ γνωρίζῃ.

Ἐ.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ.

Τῇ ἐπαύριον ὁ Καλδερῶν-δελά-Βάρκα παρουσιάσθη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ μαρκησίου δε-Ρίβις διὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ ἐν ὀνόματι τῆς Ἀνθούλας καὶ τῆς μητρός της. Ὁ δὲ μαρκήσιος ἀπεκρίθη ὅτι πολλοὶ τοῦ ἐφθόνον τὴν εὐτυχίαν ἣν ἀπῆλαυσεν αὐτὸς ἐκθέτων τὴν ζωὴν του ἵνα σώσῃ τὴν τῆς ὠραίας Ἀνθούλας καὶ ἤτησε τὴν χάριν τοῦ νὰ τὸν δεχθῇ τὸ αὐτὸ ἔσπερας. — Ἐπειδὴ— προσέθηκεν ἀφελῶς— τίς οἶδεν ἂν καὶ αὐριοῦ εὐρίσκωμαι εἰς Μαδρίτην; ἀπὸ στιγμῆς εἰς ἄλλην δύναται νὰ φθάσῃ διαταγῇ καλοῦσά με εἰς Γαλλίαν.

Αἱ τελευταῖαι αὗται λέξεις ἐνεθάρρυναν τὸν Καλδερῶν, διότι ἠσθάνετο μυστικὴν τινὰ δυσπιστίαν, ἀόριστόν τινα ζηλοτυπίαν, βλέπων τὸν μαρκήσιον, ἢ πάντα ἄλλον, νὰ εἰσάγηται συνεχῶς εἰς τὴν οἰκίαν ἐκείνην, ἥς ἡ ἔσδοξ εἰς αὐτὸν μόνον μέχρι τοῦδε ἐπετρέπετο. — Τοῦτο τὸ ἔσπερας, κύριε μαρκήσιε— ἀπεκρίθη μετὰ σπουδῆς— τοῦτο τὸ ἔσπερας, θὰ ἔλθω νὰ σὰ παραλάβω καὶ θὰ κάμωμεν τὴν ἐπίσκεψίν μας ὁμοῦ.

Οὐδέποτε ἐπὶ ζωῆς της, καὶ κατ' αὐτὴν ἀκόμη τὴν ἡμέραν τῆς εἰς τὸ θέατρον εἰσαγωγῆς της, καὶ κατ' αὐτὴν ἀκόμη τὴν προτεραίαν, ὅτε παρουσιάσθη ἐνώπιον τῆς Ἰσπανικῆς αὐλῆς, οὐδέποτε, λέγομεν, ἡ Ἀνθούλα συνεκινήθη τοσοῦτω ὅσῳ κατὰ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν εἶδεν εἰσερχόμενον παρ' αὐτῇ τὸν μαρκήσιον δε-Ρίβις. Ὅτε δὲ ἐπλησίασε, καὶ διὰ τῆς φωνῆς ἐκείνης ἣν ἤδη ἀνεγνώριζεν αὐτὴ πολὺ καλῶς, τῇ ἀπήλυθε ἓνα ἐκ τῶν κοινῶν τύπων ἐν χρήσει παρὰ τῷ κομψῷ κόσμῳ καὶ οὐ· χιλιάκις ἤδη εἶχεν ἀκούσει αὐτὴν, τότε τῇ ἐφάνη ὅτι αἱ ἐκφράσεις αὗται εἶχον νέαν ἔννοιαν μᾶλλον ἐκτεταμένην, πληρεστέραν, ἢ ἄλλοτε· ἠλλάξε χρῶμα καὶ δὲν ἠδύνηθη νὰ ἀποκριθῇ εἰ μὴ δι' ἀφώνου τινὸς σχήματος εὐγνωμοσύνης. Ὁ μαρκήσιος εἶχε τὴν πνευματικὴν ἐκείνην δύναμιν, τὴν εὐπορίαν ἐκείνην τοῦ μεγί-

τᾶνος ἥτις εὐρίσκει τὸ ἔγκαιρον ὅλων τῶν διαθέσεων καὶ ὑποκρίνεται ὁμοίως τὴν ἀνίαν ἢ πρόληψίν τινα τῆς καρδίας πολὺ ζωηράν. Ἰπῆρξε λοιπὸν εὐθυμος, πνευματώδης, λαμπρὸς, ἐν ᾧ τῇ πτωχῇ Ἀνθούλα, βεθυθισμένη εἰς τὴν συγκίνησιν καὶ ταραχὴν της, πεφοβισμένη ἡ ἰδία ἐκ τῆς ταραχῆς της ταύτης, ἦτο ρεμβώδης καὶ μελαγχολικῆ. Εἶχε τοιαύτην συνείσθησιν, ὥστε δὲν εὐρισκέ τι πρὸς ἀπόκρισιν, καὶ τῇ ἐφάνετο ὅτι οἱ λόγοι της, ὁ ἦχος τῆς φωνῆς της ἤθελον τὴν προδώσει. Κατ' εὐτυχίαν ὁμοῦ, εἶχεν ἐν μέσῳ τοῦ μεταφράζειν, ἀνευ κινδύνου, τὰς ἐντυπώσεις της, καὶ ταύτην ἐπὶ τὴν φορὰν τὸ πνευμά της ἐδοήθησεν αὐτὴν. Ἐπειδὴ ὁ μαρκήσιος ἠρώτησεν ἂν τὸ συμβᾶν τῆς προτεραίας δὲν εἶχε βλάψῃ τὴν φωνὴν της, ἡ νεάνις ἠγέρθη μειδιῶσα, ἠνοιξε τὸ κλειδοκύμβαλον καὶ ἀντιπάσης ἀποκρίσεως ἐψάλεν ἐκ τοῦ προχείρου ἐν τῶν ἠδυφώνων ἐκείνων ἄσματων, ἅτινα ὁ Καλδερῶν παρέβαλλε πρὸς τὰς μουσικὰς συμφωνίας τῶν σεραφεῖμ. Τὸ πνεῦμα καὶ ἡ καρδία τὴν ἐνέπνεον ἢ ταραχὴ τῆς ψυχῆς της ἐδίδεν εἰς τὴν φωνὴν της τόνον ἀνεκφράστον· ἐτόλμα νὰ ἐκφράζῃ πᾶν ὅτι ὑπῆρχεν ἐν αὐτῇ χαρᾶς τινος δειλῆς, ἀγάπης καὶ πάθους, καὶ μετὰ τοσαύτης ἐλαλε χάριτος, ὥστε αὐτὸς ὁ Καλδερῶν ἐνόμιζεν ὅτι ἤκουεν αὐτὴν διὰ πρώτην φορὰν. Ἡ ἔσπερα αὕτη λοιπὸν ὑπῆρξεν ἴσως ἡ ὠραιότερα τῆς ζωῆς της· ὑπὸ τὰ βλέμματα ἐκείνου ἢν ἠγάπα, ἠσθάνετο τὸ μεγαλεῖον, τὴν ἐξοχὴν δύναμιν τοῦ πλεονεκτήματός της, τὴν εὐτυχίαν τοῦ νὰ ἦναι ὠρεία, λαμπρὰ καὶ λατρευομένη.

Ὁ δὲ μαρκήσιος ἤκουεν αὐτὴν πιέζων διὰ τῆς χειρὸς τὸ μέτωπον, τοὺς ὀφθαλμούς· ἔχων κεκαλυμμένους διὰ τῶν μακρῶν του βλεφαρίδων, διὰ μέσου τῶν ὁποίων ἠκόντιζε τὸ βλέμμα του. Ἐξέχευε τὸν αὐτὸν σιωπηλὸν θαύμασμόν, ὃν καὶ ἐν τῷ θεάτρῳ μόνον δὲ ἡ Ἀνθούλα ἠδύνατο νὰ ἴδῃ τὴν χεῖρα τοῦ μαρκησίου συνεσφιγμένην ἐπὶ τοῦ μεταξίνου κολοβίου του ὡς ἵνα συνέχῃ τοὺς παλμούς τῆς καρδίας του, καὶ ἠδύνατο νὰ ἀκούσῃ τοὺς στεναγμούς οἰτίνες ἐξώγκονον τὸ στήθος του. Ὅτε δ' ἐτελείωσεν, ἀδύνατος, ἐξασθενήσασα ἐκ τῆς ὄρυγης τῆς ἰδίας αὐτῆς ταραχῆς, κατέβριψε τὰς χεῖρας της καὶ ἔμεινεν ἐπὶ τινος στιγμῆς καταβεβλημένη καὶ τοὺς ὀφθαλμούς· ἔχουσα προσηλωμένους ἐπὶ τοῦ πληκτροφόρου.

— Τί ἔχεις, παιδί μου; εἶπεν ἡ Ἄννα Μύλλερ, ψάφουσα τὸ ὑγρὸν καὶ ψυχρὸν μέτωπον τῆς θυγατρὸς της. — Καλῆ, εἶσα· ὠχρὰ.

— Εἶμαι καλά, εἶμαι εὐχριστημένη, εἶμαι εὐτυχῆς— ἀπεκρίθη αὕτη ἀφιγγουσα τὴν χεῖρα τῆς μητρός της ἐπὶ τοῦ προσώπου της. — βλέπετε ὅτι δὲν ἔχασα τὴν φωνὴν μου.

Ἐπειτα δὲ αἴφνης, ἰδοῦσα ὅτι ἡ ὠρα ἦτο προσεχωρημένη καὶ ὅτι ὁ μαρκήσιος ἔμελλε νὰ ἀποσυρθῇ, ἔστράφη πρὸς αὐτὸν καὶ συνῆψε συνομιλίαν ζωηράν· ἥτις ἠδύνατο νὰ διαρκέσῃ ἐπὶ

πολλήν ώραν. Ηρώτησεν αυτόν περί τών περιγίγψεων, τής πατρίδος του, και εθαύμαζε πολύ διά τās αποκρίσεις του. Η Άνθούλα είχε μὲν πνεύμα εὐθύ, ἀγγίνοιαν ἰκανήν, ἀλλ' ἦτον ἀμαθής ὡς Ἰσπανίς, και δὲν ἐγνώριζε τι ἐκτὸς τής τέχνης της· ὁ Καλδερὼν-δελά-Βάρκα ἠδύνατο νὰ τελειοποιήσῃ τὴν ἀνατροφήν ταύτην, ἀλλ' οὐδόλως τὸ ἐσυλλογίσθη, διότι, ὁ ποιητής, εἶχεν ἀπευθυνθῆ πρὸς μόνον τὴν μουσουργόν. Ὁ δὲ μαρκήσιος, μετὰ τοῦ ἐξόχου του πνεύματος και τῶν γνώσεών του ὡς ἀνθρώπου τοῦ κόσμου, ὠμίλησε πρὸς τὴν ἀγγίνοιαν τής Άνθούλας ὡς πρὸς τὴν καρδίαν της. Ἐνόησε δὲ αὐτὴ πάραυτα ἐκείνο ὅπερ ἠγνόει και πως ἤσχύθη.

— Καί ἐγὼ — εἶπεν ἀφελῶς — ἤθελον νὰ ταξιδεύσω, νὰ ἶδω, νὰ μάθω· μέχρι τοῦδέ μοι ἐφάνη ὅτι τὸ σύμπαν περιεκλείετο εἰς τὴν πόλιν τής Μαδρίτης και ὅτι, ἐκτὸς τής Ἰσπανίας, μόνον ἄγρια χῶρα ὑπῆρχον. Ἀλλ' ὡς βλέπω, ἡ Γαλλία εἶναι και αὐτὴ ὠραίος τόπος.

— Πρέπει νὰ τὴν ἐπισκεφθῆτε μίαν ἡμέραν — ἀπεκρίθη ὁ μαρκήσιος· — τὰ μεγάλα πνεύματα ἔχουσιν ἐκεῖ δικαίωμα πολιτογραφήσεως· ἡ αὐτὴ και ἡ πόλις θὰ σᾶς ὑποδεχῶσι προθυμότερα, οἱ ποιηταί μας θὰ σᾶς κάμωσιν φάδᾶς και θὰ σᾶς κηρύξωσι τὴν πρώτην τραγωδίστριαν τοῦ κόσμου εἰς τὴν αἰθουσαν τοῦ Καρδινάλιου παλατίου.

— Πραγματικῶς, θὰ εἶναι ὠραίος θρίαμβος — εἶπεν ὁ Καλδερὼν μετὰ βεβαιωμένου τινὸς μειδιάματος· — πλὴν, κύριε μαρκήσιε, θέλετε διαδώσει εἰς Γαλλίαν τὴν φήμην τής Άνθούλας. Ἐλπίζω ὅτι δύνασθε νὰ τὴν περιμείνητε ἕως οὗ τελειώσῃ τὸ πρόσωπον τής Μηδείας πρὸ τής ἀναχωρήσεώς σας.

— Ἀναχωρεῖτε, κύριε, εἶπεν ἡ Άνθούλα, ἀνακιρτήσασα ἐνδομύχως.

— Ἰσως μετὰ μίαν ἐβδομάδα, ἴσως μετὰ ἕνα μῆνα, ἴσως και εἰς ἕν ἔτος — ἀπεκρίθη ἐκείνος· — τοῦτο ἀπ' ἐμὲ μόνον ἐξαρτᾶται.

— Ἐνόμιζον ὅτι διαταγὴ τις τὴν ὁποῖαν ἐπεριμένετε ἀφ' ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἐμελλε νὰ σᾶς ἀνακαλέσῃ — εἶπεν ὁ Καλδερὼν ξηρῶς.

— Μάλιστα, ἡ διαταγὴ δύναται νὰ φθάσῃ, ἀλλὰ δύναμαι και νὰ μὴ ὑπκούσω — ἐπανέλαβεν ὁ μαρκήσιος πρρατηρῶν τὴν Άνθούλαν· — δύναμαι νὰ μείνω ἀκόμη ἕν ἔτος εἰς τὴν Ἰσπανίαν.

Ἡ δὲ νεανίς ἐταπεινώσε τοὺς ὀφθαλμούς, και, συνενώσασα τὰς χεῖρας, ἐψιθύρισε· — Μίαν ἡμέραν θὰ ὑπάγω εἰς τὴν Γαλλίαν!

Ἀπὸ ταύτης τής ἡμέρας ὁ μαρκήσιος δὲ ῥιβίε ἤλθε πολλάκις εἰς τής Άνθούλας, ἀλλὰ πάντοτε μετὰ μεγάλης προφυλάξεως και μυστικότητος, ἥτις ἐμπόδισεν ὥστε αἱ ἐπισκέψεις του νὰ παρατηρηθῶσιν· εἰς δὲ το θεάτρον δὲν τῆ ὠμίλει ποτὲ, και μάλιστα προσεποιήθη ὅτι ἄφησε τὴν ἐπὶ τῶν

θρονίων τής σκηνῆς θέσιν του διά νὰ καθῆσθαι εἰς τι θεωρεῖον.

Οὐδέποτε εὐρέθη μόνος μετὰ τής Άνθούλας· ἡ Άννα Μύλλερ δὲν ἄφινε τὴν θυγατέρα της, ὁ δὲ Καλδερὼν-δελά-Βάρκα ἠγρύπνει ἐπίσης μετ' ἀνησυχίας ἐπὶ τῶν ἐντεύξεων τής νεανίδος μετὰ τοῦ μαρκησίου. Οὐδεὶς λόγος ἀντηλλάγη, οὐδεμία ἐρωτος λέξις προεφέθη μεταξύ αὐτῶν· ἀλλ' ἡ μήτηρ και ὁ φίλος ἐγνώριζον καλῶς τί ὑπέκρυπτεν ἡ σιωπὴ αὐτῆ. Ἀμφότεροι ἠνόησαν τὴν ταραχὴν τής Άνθούλας, τὴν μελαγχολίαν της, τὰς αἰφνιδίους χαρὰς της, και τὰ ἐρωτικά βλέμματα τοῦ μαρκησίου. Ἡ Άννα Μύλλερ πολὺ ἐπεθύμει ὅπως ἡ Άνθούλα τολμήσῃ νὰ τῆ ὀμιλήσῃ· ἀλλ' ἡ νεανίς ἦν ὑπερήφανος, ὑπεκρίνετο, και ἐφύλαττεν ἐπιμόνως τὸ μυστικόν της. Ὁ δὲ ταλαίπωρος Καλδερὼν ἐλυπεῖτο ἕως θανάτου, διότι ἠγάπα τὴν Άνθούλαν ἠγάπα αὐτὴν μετ' ἀφοσιώσεως, χωρὶς νὰ ἐλπίζῃ ἵνα ἐπιτύχῃ παρ' αὐτῆς πλέον τι πρὸ ὀλίγην ἀγάπην, ἄνευ ἄλλης ἐπιθυμίας ἢ ἐκείνης τοῦ νὰ βλέπῃ αὐτὴν καθ' ἡμέραν. Ὁ ἔριος ἐμαθε νὰ εὐχαριστῆται και ἐκ τοσοῦτο ὀλίγου! τοσοῦτο ὑπετάσσετο μετὰ καρτερίας εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς φίλου! Ἰπῆρχον ἄλλως τε δι' αὐτὸν, ἐν τῇ οικειότητι τής Άνθούλας, ἄπειροι εὐχαριστήσεις, ἕως μίαν καρδίαν νεωτέρα και πλείους ἔχουσα παραφοράς δὲν ἤθελεν ἐνοήσῃ. Λέξις τις εὐμενῆς, ἐν βλέμμα εὐνοϊκόν, πολλάκις καθίστων εὐτυχῆ ὀλόκληρον τὴν ἡμέραν του, και πολλάκις τῷ συνέθῃ νὰ σφίγῃ ἐπιμελῶς ἐπὶ τής καρδίας του ἄνθος ὅπερ εἶχε ῥίψει πρὸς αὐτὸν ἡ νεανίς γελῶσα. Ἀλλ' ὁ πτωχὸς Καλδερὼν ὑπῆρξε λίαν δυστυχῆς και ζηλότυπος, ὅτε ὑποπτέθη ὅτι εἰς ἄλλος ἐξέπνισε τὰς συγκινήσεις τής ψυχῆς ἐκείνης ἢν ἤλπιε πρὸς καιρὸν νὰ πληρώσῃ ἐπιτυχίων, δόξης, και νὰ διατηρήσῃ ἄσπιλον ἀπὸ παντὸς ἔρωτος.

Ἐν ἡμέρᾳ τινί, ἡ Άνθούλα ὑπεκρίνετο τὴν Μηδειαν ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Σταυροῦ, ἐν ᾧ πρὸ δύο μνηῶν παρέστησαν τὴν Κατάκτησιν τοῦ χρυσομάλλου δέρατος. Πάντες τὴν ἐθαύμασαν διά τὴν ἐνέργειαν και τὸ πάθος, ἡ αἰθουσα ἐκλονίζετο ἐκ τοῦ κρότου τῶν χειροκροτήσεων, εἰς δὲ τὸ τέλος ἐκραζῶν πανταχόθεν· Ζήτω ἡ Άνθούλα! Καταβίβασθε τῆς αὐλαίας, ὁ Καλδερὼν προύκωψε διά νὰ τῆ προσφέρῃ τὴν χεῖρά του και νὰ τὴν φέρῃ ἕως τοῦ δωματίου της, ἀλλ' εὗρεν αὐτὴν σκυθρωπὴν, ἄφωνον, και τὸ βλέμμα ἔχουσαν ἀπλανῆς και ὡς βεβητισμένον εἰς τρομερὰν τινα ἰδέαν. Ἀφ' οὗ εἰσῆλθεν εἰς τὸ οἰκηματίον της, αὐτὴ ἐκαθέσθη, ἔρριψε μακρὰν αὐτῆς τὰς ἀνοθεδέμας τὰς πρὸ ὀλίγου πρὸ ποδῶν της πεσοῦσας και ἀνελύθη εἰς δάκρυα.

— Κόρη μου — ἀνεφώνησεν ἡ Άννα Μύλλερ μετὰ τρόμου· — τί ἔχεις; τί εἶναι; ποῖός σοι ὠμίλησε; ποῖός σε ἐλύπησε;

— Κανείς! ἀπεκρίθη αὐτὴ διὰ φωνῆς βραχείας και σφογγίζουσα τοὺς ὀφθαλμούς της· — εἶμαι

μόνον κουρασμένη. . . κουρασμένη διότι ἐτραγώδισα τόσον. . . Τί ἐπάγγελμα τὸ ἰδικόν μου! . .

— Πῶς; εἶπε κατάπληκτος ὁ Καλδερὼν—οὐ ἤτις ἀγαπᾶς τὴν τέχνην σου με πάθος. . .

— Ἐβαρύνθη! εἶπεν ἐκείνη νεναρκωμένη.

— Ἐβαρύνθη ἀπὸ τὴν δόξαν, ἀπὸ τόσας ὠβριχίας ἐπιτυχίας, τὰς ὁποίας ποτὲ γυνὴ δὲν ἀπέκτησεν!

— Ἡ δόξα! αἱ ἐπιτυχίαι—ἐψιθύρισε μετὰ μελαγχολικῆς τινος πικρίας — ὦ! ἐνόησα αὐτὸ τὸ ἐσπέρας τί ἀξίζουσι! . . Ναί, ἕως τώρα, πόσον ἤμουσι τυφλῆ εἶχον τὴν ὑπερηφάνειαν νὰ θεωρῶ ἑμαυτὴν ὡς κάτι τι. . . Πλὴν τί εἶμαι, μεγάλε Θεέ! δυστυχῆς γυνὴ, ἠναγκασμένη νὰ παρουσιαζώμαι ἐνώπιον τοῦ λαοῦ, και διὰ τὴν εὐχαριστήσῃ αὐτὸς, εἶμαι ὑποχρεωμένη νὰ κλαίω ἢ νὰ γελῶ. και, κατὰ τὰς ἰδιοτροπίας του, νὰ με ὑποδέχεται με στεφάνους ἢ με συριγμούς. Τῷ ὄντι, ἰδοὺ θρίαμβοι τρισπόθητοι.

— Τί συνέθῃ λοιπὸν τὸ ἐσπέρας τοῦτο; ἐψιθύρισεν ἐκπληκτος ὁ Καλδερὼν.

— Τίποτε! ἀπεκρίθη ἐκείνη μετὰ θλίψεως μᾶλλον πρᾶξις· — ἀλλὰ σᾶς τὸ εἶπον, εἶμαι τρομερὰ κουρασμένη. Ἐλθε, μητέρ μου, ἕς εἰσέλθωμεν.

Ἐπειτα, ἰδοῦσα ὅτι ἡ Άννα Μύλλερ ἔκλαιεν, ἐνηγκαλίσθη αὐτὴν και προσέειπε:

Παρακάλει, μητέρ μου, τὸν Θεὸν νὰ μοι ἀποδώσῃ τὰς δυνάμεις τὰς ὁποίας εἶχον, και νὰ μακρῶνῃ ἀπ' ἐμοῦ ὄλας αὐτὰς τὰς λύπας.

Δύο ὥρας βραδύτερον, ἡ Άνθούλα ἠγείρετο ἀθροῦσως και διήρχετο λαθραίοις βήμασι τὸν θάλαμον, ἐν ᾧ κατεκλίετο παρὰ τῇ μητρί της. Ἡ νεὰ εἶχεν ἐρριμένον ἐπὶ τῶν ὤμων της νυκτικόν τι φόρεμα, και ὠχρὰ, τεταραγμένη, με τὴν κόμην διαλελυμένην, ὠλισθαίνε μᾶλλον ἢ ἐβάδιζεν ἐπὶ τοῦ διὰ ψιᾶθων κεκαλυμμένου ἐδάφους. Διὰ ῥοπῆς ὀφθαλμοῦ βεβαιωθείσα ὅτι ἡ μήτηρ της ἐκοιμᾶτο, κατέβη ἀφήσασα τὴν θύραν ἠνεωγμένην ὅπισθεν αὐτῆς. Ἐντελής σιγῇ ἐβασιλευεν ἐν τῇ οἰκίᾳ, οἱ ὑπνῆραται εἶχον ἀποσυρθῆ, και οὐδὲν ἄλλο ἠκούετο ἢ ὁ κρότος τοῦ ἀνέμου, ἀνερχομένου διὰ τής εὐρείας κλίμακος και φυσῶντος κατὰ τῶν ὑέλων. Ἡ νεανίς εἰσῆλθεν εἰς χαμηλὴν τινα αἰθουσαν, ἣς τὰ παραθύρια ἔβλεπον πρὸς τὴν ὀδὸν, και ἠνοιξε τὴν γενὴν θυρίδα ἢν ὑπερήσπιζε κιγκλῖς· ὁ μαρκήσιος δὲ ῥιβίε ἦτον ἐκεῖ ἀπὸ μιᾶς ἐβδομάδος ἡ Άνθούλα διὰ τοιοῦτου τρόπου τῷ ὠμίλει καθ' ἐκάστην νύκτα. Ἐστήριξε τὸ μέτωπον αὐτῆς εἰς τὰς σιδηρᾶς ῥάβδους τής κιγκλίδος και παρετήρησε πρὸς τὰ ἐκτὸς φρικιώσα.

— Ψυχὴ μου, ἰδοὺ ἐγὼ—εἶπεν ὁ μαρκήσιος—πόσον ἤμην ἀνυπόμονος νὰ σε ἐπανίδω! πόσον σε ἀγαπῶ, Άνθούλα μου! πόσον ἀγαεὶ νὰ ἔλθῃ ἡ ὦρα τῶν συνεντεύξεων μας! . . Ἡξέυρεις ὅτι αὐτὸ τὸ ἐσπέρας ἦσο θεσπεσία! μοι φαίνεται ὅτι ποτὲ δὲν σε ἤκουσα νὰ φάλλῃς οὕτω, θαυμάσια ὑπεκρίνετο τὸν ἔρωτα, τὴν ζηλοτυπίαν, τὸ μῖσος.

— Τίς εἶναι ἡ γυνὴ τὴν ὁποῖαν συνώδευσ; ἠρώτησεν ἡ Άνθούλα.

— Εἶναι μία μεγάλη κυρία, ἡ κόμησα δ' Αἰμόντ — ἀπεκρίνατο ὁ μαρκήσιος — κατοικεῖ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὰ ὑποστατικά της, και ἐπειδὴ εὐρίσκεται εἰς Μαδρίτην, ἐπεθύμησε νὰ ἰδῇ τὴν ἐνδοξον τραγωδίστριαν, τὸ θαῦμα περὶ οὗ ὀμιλεῖ ὅλος ὁ κόσμος. Σὲ ἐθαύμασε και σὲ ἐχειροκρότησε πολὺ, φιλάτῃ μου, ὅτι τὴν ἐκάμετε νὰ περάσῃ τὴν τερπνοτέραν ἐσπέραν ἀφ' ὅσας ἐπὶ ζωῆς της ἐνθυμεῖται.

(Ἔπεται συνέχεια.)

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ.

Ὁ Κύριος Α. Μακράκης, ὁ ἐσχάτως ἐκδοῦς τὸ περὶ τής φύσεως τής τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, περὶ τοῦ θεμελιώδους αὐτῆς νόμου και περὶ τοῦ χριστιανικοῦ βίου ὑπόμνημα, τὸ και ἐν τῷ ἐξωφύλλῳ τής « Νέας Ἐπταλόφου » ἀναγγελλόμενον, συνέταξεν ἐν εἰδει διαλόγου μετὰ διδασκάλου και μαθητοῦ σύγγραμμα καλούμενον « Παιδαγωγία τοῦ ἀνθρώπου. » Τὸ σύγγραμμα τοῦτο διαβόητες ἐν χειρογράφοις, και εὐρόντες αὐτὸ τὰ μάλα ὠφέλιμον εἰς τὴν νεολαίαν ἡμῶν, ἐζητήσαμεν παρὰ τοῦ συγγραφέως και ἐλάβομεν τὴν ἄδειαν νὰ καταχωρῶμεν ἐνίοτε εἰς τὴν « Νέαν Ἐπτάλοφον » ἀποσπάσματα ἐξ αὐτοῦ, πεπεισμένοι ὅτι οἱ ἀναγνώσταί του περιοδικῶ ἡμῶν θέλουσιν εὖρεσι ἐν αὐτοῖς ψυχαγωγίαν οὐ τὴν τυχούσαν.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ.

Α. Τέκνον, ποῖον ἐκ τῶν δυο τούτων πραγμάτων προτιμᾶς και ἐκλέγεις; νὰ ἦσαι και νὰ λέγῃσαι καλὸς και ἀγαθός, ἢ νὰ ἦσαι και νὰ λέγῃσαι κακὸς και ἀχρεῖος;

Μ. Νὰ ἦμαι και νὰ λέγωμαι καλὸς και ἀγαθός.

Α. Ἀλλ' εἶναι ποτὲ δυνατόν νὰ ἦσαι και νὰ λέγῃσαι καλὸς και ἀγαθός, ἐὰν μὴ ἔχῃς και τὰ λεγόμενα καλὰ και ἀγαθὰ;

Μ. Οὐχὶ βέβαια! ἀλλὰ ποῖα εἶναι ταῦτα;

Α. Μάθε πρῶτον ὅτι εἶναι διπλᾶ τὰ ἀγαθὰ, τὰ μὲν σωματικά, τὰ δὲ ψυχικά. Τὰ ψυχικά ἔχουσι τὴν πρώτην τιμὴν και ἀξίαν, τὴν δευτέραν δὲ τὰ σωματικά. Καὶ ἐὰν μὲν τὰ ψυχικά τις ἀποκτήσῃ πρῶτον, ἀποκτᾶ ἔπειτα και τὰ σωματικά. Ἐὰν δὲ τὰ πρῶτα οὐ δέχῃται και τὰ δεύτερα στερεεῖται. Καὶ τὰ μὲν πρῶτου λόγου ἀξία, τὰ ψυχικά, εἶναι ταῦτα. Πρῶτον ἡ σοφία και ἡ σύνεσις, δεύτερον ἡ δικαιοσύνη και ἡ ἀνδρία, και τρίτον ἡ ἀγιότης και ἡ εὐσέβεια. Ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν ἀπόκτησιν ἔχουσι τάξιν ἀντί-

στροφον. Διότι πρώτον αποκτάται η ευσέβεια και η αγιότης, έπειτα η ανδρία και δικαιοσύνη, και τελευταίον η σύνεσις και η σοφία, των αγαθών η κορωνίς. Τα δε δευτέρου λόγου άξια τά σωματικά, είναι πρώτον υγεία, δεύτερον κάλλος, τρίτον ρώμη σώματος και εύρωστία, και τέταρτον πλούτος, ουχι όμως ο τυφλός, αλλά ο βλέπων.

Μ. Καί πώς δύναται τις να αποκτήση ταύτα πάντα τά αγαθά, ώστε να ήναι και να λέγηται καλός και αγαθός;

Α. Εάν θελήση να δουλεύη εις τον έχοντα ταύτα. Καί ίνα μοι τον λόγον τούτον καλώς νοήσης, φέρω σοι εις νοῦν τὸ ἐξῆς παράδειγμα. Γινώσκεις βέβηκα ανθρώπους τινάς λεγομένους πτωχούς, και άλλους πάλιν λεγομένους πλουσίους. Οί πλούσιοι οὔτοι έχουντι τὰ χρήματα, διά των οποίων αγοράζουσι πάντα ὅσα χρειάζονται εις τον βίον. Οί δε πτωχοί δὲν έχουντι ταύτα, και δὲν δύνανται να αγοράζουσιν ὅσα αἰσθάνονται ὅτι χρειάζονται ὅταν ὁμως ὁ πτωχός προσκολληθῆ εις τινα πλούσιον και δουλεύη αὐτῷ, λαμβάνει χρήματα παρ' αὐτοῦ δια τον μισθὸν τῆς ἐργασίας και ὀλίγον κατ' ὀλίγον και ὁ πτωχός γίνεται πλούσιος.

Μ. Τῷ ὄντι οὕτως ἔχει· διότι και ἐγὼ ἀκούω ὅτι πολλοί, σήμερον ὄντες πλούσιοι, πρότερον ἦσαν πτωχοί. Καί ἐγένοντο τοιοῦτοι ἐργαζόμενοι και λαμβάνοντες μισθὸν παρὰ των πλουσίων.

Α. Γινώσκει λοιπὸν ὅτι και πάντα τὰ ἀνωτέρω ἀριθμηθέντα αγαθά ἔχει μόνος ὁ Θεός, ὅστις δια τούτου και ὑμνεῖται ὡς καλός και αγαθός λίαν. Ὅσοι δὲ των ἀνθρώπων ζητήσωσι και εύρωσιν αὐτὸν, και δουλεύουσιν αὐτῷ, οὔτοι πάντες λαμβάνουσι μισθὸν τῆς ἐργασίας των ἐκ των εἰρημένων αγαθών, και γίνονται και αὐτοί ὀλίγον κατ' ὀλίγον καλοί και αγαθοί.

Μ. Θέλω και ἐγὼ να δουλεύω εις τον Θεόν, ίνα γένωμαι καλός και αγαθός. Αλλά ποῦ να ζητήσω και πῶς να εύρω αὐτόν;

Α. Βλέπεις ἄνωθεν τούτον τον λεγόμενον οὐρανόν, κάτωθεν δὲ ταύτην την λεγομένην γῆν;

Μ. Βλέπω.

Α. Καί αὐτὰ και ἐκεῖνος, ἀμφοτέρω εἶναι ἔργα τῆς κραταιᾶς τοῦ Θεοῦ χειρὸς, ὅστις ἐποίησε ταύτα ἐν ἀρχῇ, ίνα δυνάμεθα, ἐάν θέλωμεν, να νοῦμεν αὐτὸν δι' αὐτῶν.

Μ. Καί πῶς τούτο γίνεται;

Α. Βλέπεις τὴν χεῖρά μου κινουμένην;

Μ. Πῶς δὲν βλέπω;

Α. Αλλά βλέπεις και τὴν κινουσαν ταύτην δύναμιν;

Μ. Οὐχί.

Α. Νοεῖς ὁμως ὅτι κινεῖ ταύτην ἡ ἐνδοθεν οὐσα ψυχή μου, καθὼς και ἡ σὺ ψυχή κινεῖ τὴν χεῖρά σου και τὸ σῶμά σου;

Μ. Νοῶ τούτο.

Α. Καθὼς λοιπὸν ἡ ψυχή μου και ἡ ψυχή σου ἀμέσως μὲν και εὐθὺς οὐ φαίνονται εις τοὺς ὀφθαλμούς ἡμῶν, νοοῦνται ὁμως δια τοῦ βλεπομένου και ὑπ' αὐτῶν κινουμένου σώματος, τοιοῦτοτρόπως και ὁ Θεός ἀμέσως μὲν οὐ φαίνεται εις ἡμᾶς, νοεῖται ὁμως δια τοῦ φαινομένου τούτου κόσμου, τον ὅποιον κινεῖς ἐποίησε, και αὐτὸς πάλιν κινεῖ και φέρει. Ὡστε δυνάμεθα τώρα να εἰπώμεν, ὅτι εὐρήκωμεν τον Θεόν, ἐπειδὴ νοοῦμεν ὅτι ἐστὶ, θεωροῦντες τούτον τον κόσμον, τον ὅποιον οὐ μόνον αὐτὸς ἐποίησεν, αλλά και αὐτὸς κινεῖ και φέρει. Τόσον δὲ μόνον παρὶ Θεοῦ να γνωρίζη; δὲν ἀρκεῖ, αλλά πρέπει να μάθης και ὁποῖός τις εἶναι ὁ Θεός, και ποῖας ιδιότητας ἡ προσόντα ἔχει.

Μ. Πῶς δύναμαι να μάθω ταύτα;

Α. Δια τῆς θεωρίας πάλιν αὐτῶν τούτων των ποιημάτων.

Μ. Λέγε μοι πῶς· ἐπειδὴ ἐπιθυμῶ να νοήσω τοῦ Θεοῦ τὰς ιδιότητας.

Α. Τώρα, τέκνον, γίνωσκει, ὅτι ἤρχισας να δουλεύης εις τον Θεόν, και ἔλπικε ὅτι ἔχεις να λάβης τι αγαθὸν μισθὸν τῆς ἐργασίας σου.

Μ. Αλλά πῶς τούτο; ἐγὼ δὲν ἐννοῶ τον λόγον σου.

Α. Αλλά θὰ ἐννοήσης, ἐάν ἐνθυμηθῆς τον σκοπόν, δια τον ὅποιον ὁ Θεός ἐποίησεν ἐν ἀρχῇ τον οὐρανὸν και τὴν γῆν.

Μ. Ἐνθυμοῦμαι, ὡς μοι εἶπας, ὅτι ὁ Θεός ἐποίησεν ἐν ἀρχῇ τον οὐρανὸν και τὴν γῆν, ίνα, ἐάν θέλωμεν, νοῦμεν τούτον δι' αὐτῶν.

Α. Καλῶς ἐμνημόνευσας· και καλῶς δύνασαι να νοήσης ἤδη ὅτι θέλει ὁ Θεός να νοῦμεν αὐτὸν και τὰ προσόντα αὐτοῦ, θεωροῦντες ὅσα ἐποίησε ποιήματα.

Μ. Νοῶ τούτο.

Α. Αλλά και σὺ θέλεις να πράξης ὅ,τι και ὁ Θεός θέλει. Ὅταν δὲ θέλῃς να πράττης τοῦ Θεοῦ τὸ θέλημα, τότε δουλεύεις εις αὐτόν, και ἐπαινεῖσαι ὡς καλός δούλος τοῦ Κυρίου.

Μ. Ἐξ ὅλης μου τῆς καρδίας, διδάσκαλε, θέλω γενέσθαι δούλος τοῦ Θεοῦ, και πάντοτε μὲν να πράττω ὅ,τι ἐκεῖνος θέλει, τώρα δὲ να νοήσω αὐτοῦ τὰ προσόντα δια τῆς θεωρίας των ὀρωμένων τούτων κτισμάτων.

Α. Καί εις ποῖον ποιήμα τοῦ Θεοῦ να ἐμβλέψωμεν πρώτον; Θέλεις ἐμβλέψωμεν εις τον λαμπρόν τούτον φωστῆρα, ἡλίον καλούμενον, δυνάμει τοῦ ὁποῖου και βλέπομεν;

Μ. Θέλω. Αλλά τί ἔχεις παρὶ αὐτοῦ να εἶπης;

Α. Ἐγὼ να εἰπῶ ὅσα λέγει παρὶ αὐτοῦ τὸ ἱερόν βιβλίον τῆς Γενέσεως, τὸ ὅποιον συνέγραψεν ὁ μέγας Μωϋσῆς, ὅστις, ἐπειδὴ ἐδούλευσεν εις τον Θεόν, ἐγένετο ἀνὴρ καλός και αγαθός, και συνέγραψε καλὰ και αγαθά. Ταύτα δὲ ὅσοι ἀναγινώσκουσιν ἡ μνησθάνουσι, πράττουσι κατὰ τοῦ Θεοῦ τὸ θέλημα, και ὠφελούνται μεγάλως, γινόμενοι καλοί και αγαθοί.

Μ. Τί λοιπὸν παρὶ τοῦ ἡλίου και τοῦ φωτός λέγει τὸ ἱερόν βιβλίον τῆς Γενέσεως, τὸ ὅποιον συνέγραψεν, ὡς λέγεις, κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ, δούλος τοῦ Θεοῦ, ἀνὴρ καλός και αγαθός γενόμενος και λεγόμενος μέγας Μωϋσῆς; (Ἐνταῦθα ὁ διδάσκαλος διηγείται εις τον μαθητὴν ἐν ἐκτάσει τὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου κατὰ τὸ βιβλίον τῆς Γενέσεως.)

Νῦν δὲ ἐκ τῆς ἱστορίας τε και θεωρίας τούτων των τοῦ Θεοῦ ποιημάτων, ποῖαν ιδέαν των προσόντων αὐτοῦ δυνάμεθα να λάβωμεν;

Μ. Λέγε μοι ποῖαν;

Α. Ἐγὼ νοῶ ὅτι ὁ Ἰν Θεός ἔχει δύναμιν τελείαν, σοφίαν τελείαν και αγαθότητα τελείαν. Ἰνα δὲ και σὺ, τέκνον, τὴν μεγάλην δύναμιν τοῦ μεγάλου Θεοῦ νοήσης, πρώτον νόησον τὴν σὴν ἀδυναμίαν. Εἰπέ· γενηθήτω εις μῆριγξ· βλέπεις ὅτι οὐ γίνεται ὁ μῆριγξ, και ὁ λόγος σου εἶναι τοσοῦτον ἀσθενής, ὡστε οὐδὲν ὦν ἀ' εἶπης γίνεται πράγμα. Τούναντίον, ὅσην ἀσθενείαν ἔχει ὁ σὸς λόγος, τόσην δύναμιν ἔχει ὁ τοῦ Θεοῦ διότι πάντα ὅσα εἶπε, και πάντα ὅσα ἄν εἶπῃ, εὐθὺς γίνονται πραγματά. λ. χ. Ὁ Θεός εἶπε. Γενηθήτω φῶς· και ἐγένετο τὸ φῶς. Εἶπε· Γενηθήτω στερέωμα, και ἐγένετο τὸ στερέωμα. Εἶπε. Συναχθήτω τὸ ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ εις συναγωγὴν μίαν, και ὀφθήτω ἡ ξηρά· και συνήχθη τὸ ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ εις συναγωγὴν μίαν, και ὤφθη ἡ ξηρά. Ἐν ἐνὶ λόγῳ, τί ὁ Θεός εἶπε, και εὐθὺς δὲν ἔλαβεν εἶναι και ὑπόστασιν, ἤγουν, εὐθὺς δὲν ἐγένετο πράγμα; Αλλά και πάντα ὅσα ἄν εἶπῃ, εὐθὺς γίνονται, διότι οὐκ ἀδυνατήσῃ παρὰ τῷ Θεῷ πᾶν ρῆμα. Νόησον δεύτερον τον ἀριθμὸν των ἀνθρώπων πάντων των κκταικούντων ἐπὶ τῆς γῆς, ὅστις ἐμβαίνει εις χιλιάς χιλιάδων και μυριάδας μυριάδων, και εις ἑκατομύρια ἑκατομυρίων. Ἐπειτα νόησον και τον ἀριθμὸν πάντων των θαλασσιῶν και χερσαίων ζώων, μικρῶν τε και μεγάλων, καθ' ὅσον ἡ διάνοιά σου δύναται να χωρήσῃ, διότι ταύτα εἶναι ἄπειρα και ἀναρίθμητα. Ἀφοῦ δὲ οὕτω νοήσης τὸ ἄπειρον πλῆθος των ἀνθρώπων και των ζώων, νόησον ἐνὸς ἑκάστου τὴν δύναμιν, τὴν ὅποιαν ἔχει, οἶον τὴν τοῦ λέοντος, τὴν τοῦ ἵππου, τὴν τῆς περδάλωος, τὴν τῆς τίγρεως, τὴν τοῦ βοῦς, τὴν τοῦ ἐλέφαντος, τὴν τοῦ μονοκέρωτος κτλ. κτλ. Εἶτα συναφὸν πάσας ταύτας τὰς δυνάμεις εις μίαν μόνην δύναμιν, εις τὴν ὅποιαν πρόσθεσ και τὰς ἰσχυράς των στοιχείων δυνάμεις, οἶον τοῦ πυρός, τοῦ ἀέρος, τοῦ ὕδατος και ἐτι πλείστας ἄλλας τὰς ὅποιας παρελείψωμεν, και νόησον ὅτι τὸ μέγα τούτο και ἄπειρον ἄθροισμα των δυνάμεων οὐδόλω; δύναται να ἐξισωθῆ παρὶ τὴν μίαν τοῦ μεγάλου Θεοῦ δύναμιν, ἥτις παρήγαγε και ἐξουσιάζει πάσας τὰς οὐσας δυνάμεις.

Μ. Ἢ πόσον μεγάλη τοῦ Θεοῦ ἡ δύναμις; Ὁ μικρός μου νοῦς πῶς να συλλάβῃ αὐτήν;

Α. Αλλά και ἡ θεωρία των βαρέων σωμάτων οὐ μικρὰν ιδέαν δύναται εις ἡμᾶς να δώσῃ παρὶ τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ. Διότι ἀναλόγως τοῦ βάρους, τὸ ὅποιον ἔχει σῶμά τι, νοεῖται και ἡ κίρυσσα ἡ κατέχουσα αὐτὸ δύναμις. λ. χ. Βλέπεις ἄνθρωπον, βαστάζοντα ἡ αἶροντα σῶμα ἐκ τὸν ὀκ. βάρους, και νοεῖς ὅτι ἔχει τὴν εις οὐτὸ ἀναλογούσαν δύναμιν· και ὅσον μέγα τὸ βάρος τοῦ σώματος, τοσοῦτον μεγάλη και ἡ δύναμις ἡ κινουσα και φέρουσα αὐτό. Νόησον ἤδη τὸ βάρος οὐχὶ ἐνὸς ὄρου ἡ μιᾶς νήσου, ἡ μιᾶς ἠπείρου, αλλά τῆς ξηρᾶς και τῆς θαλάσσης ὅλης· πρόσθεσ εις τούτο και τὸ βάρος των ἀπέιρων οὐρανίων σωμάτων, των ὁποῖων τὰ πλείστα ἔχουσι μέγεθος μεγαλῆτερον τῆς γῆς, και νόησον ἀκολούθως ὅτι ὁ Θεός ἔχει τόσην δύναμιν ὡστε, πάντα ταύτα τὰ ὑπερμεγέθη και ἀναρίθμητα σώματα κινεῖ και φέρει με τόσην εὐκολίαν, με ὅσην ἡμεῖς κινουόμεν και φερομεν τὴν χεῖρα ἡμῶν ἡ τον πόδα.

Μ. Ἢ πόσον θαυμαστός ὁ Θεός, δια τὸ μέγεθος ἡς ἔχει δυνάμεως και πόσον φοβερός ὑπὲρ πάντα!

Α. Αἰσθάνεσαι τώρα ἐν τῇ ψυχῇ σου φόβον τινὰ παρὸς τον Θεόν;

Μ. Καί ἐγὼ φοβοῦμαι τοὺς δυνατωτέρους ἐμοῦ συνηλικιώτας, και ὅταν συμπαίζωμεν, δὲν τολμῶ να ἐναντιωθῶ εις τὴν θέλησιν αὐτῶν, και πῶς να μὴ φοβηθῶ Θεὸν παντοδύναμον, Κύριον τῆς ζωῆς και τοῦ θανάτου και πασῶν των δυνάμεων, τοῦ ὁποῖου ὁ λόγος γίνεται ἔργον εὐθὺς, κινεῖ δὲ και φέρει ὡς θέλει τὰ πάντα;

Α. Αἰσθάνεσαι ἐτι ἐν σεαυτῷ κλίσιν τοιαύτην, ὡστε να ἐπιθυμῆς να ἀρέσκῃς καθ' ὅλας σου τὰς πράξεις εις τον παντοδύναμον Θεόν, και να ἔχῃς αὐτόν φίλον και βοηθὸν και ὑπερασπιστήν και φύλακα τῆς ψυχῆς;

Μ. Μεγάλην μάλιστα· διότι τί ἔχω να φοβηθῶ, ἔταν τον Θεόν ἔχω φίλον και βοηθὸν και ὑπερασπιστήν και φύλακα τῆς ψυχῆς μου;

Α. Κλίσιν δὲ τοιαύτην ἔχων εἶναι ποτὲ δυνατόν να τολμήσης να ἐναντιωθῆς εις ἡν ἔχει θέλησιν, και να πράξης ὅ,τι οὐ θέλει;

Μ. Ποτὲ βέβηκα. Πλὴν ἐάν παραφρονῶ ἡ μαίνομαι.

Α. Ἢδη, τέκνον, φαίνεται ἐν τῇ ψυχῇ σου τὸ αγαθὸν ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον εὐσέβειαν ἐκαλέσαμεν, και τὸ ὅποιον εἶπομεν ὅτι αποκτάται πρώτον· διότι τὸ φοβεῖσθαι τον Θεόν, τὸ προθύμως αὐτῷ ὑποτάσσεσθαι, και ἐπικαλεῖσθαι αὐτόν ἐκ ψυχῆς εις βοήθειαν, ταῦτα πάντα τὴν ἀρετὴν τῆς εὐσεβείας συνιστῶσι. Καί ἐπειδὴ λέγεις ὅτι αἰσθάνεσαι ἐν σεαυτῷ ταύτα, δια τούτου ἀναμφιδόλω εἶχεις τὸ πρώτον και θεμελιώδες αγαθόν, τὴν εὐσέβειαν! Ἐάν δὲ σκεφθῆς μετὰ προσοχῆς, εὐρίσκει ὅτι τὸ αγαθὸν τούτο αποκτᾷ ἡ ψυχή, νοοῦσα τὴν δύναμιν και τὸ μεγαλεῖον τοῦ Θεοῦ δια τῆς θεωρίας των μεγάλων τούτων και θαυμαστῶν ποιη-

μάτων, και συναιθανομένη ότι οφείλει να έχη φίλην και βοηθόν τήν τοιαύτην υψίστην δύναμιν.

Μ. Αληθώς, διδάσκαλε, ούτως έχει; διότι και ἐγώ, ὅσω διανοοῦμαι τὴν δύναμιν και τὸ μεγαλειον τοῦ Θεοῦ προσέχων τὸν νοῦν εἰς τὰ μεγάλα ταῦτα ποιήματα, τόσω μᾶλλον συναισθάνομαι μεγαλύτερον πρὸς αὐτὸν σέβας, και προθυμίαν τοῦ ποιεῖν ὅ,τι και ἂν θέλῃ.

Δ. Βλέπεις λοιπὸν ὅτι τὴν εὐσέβειαν, ἀρχὴν τῆς τῶν ἀγαθῶν κτήσεως, ἀποκτᾷ, ὅταν θέλῃς νὰ νοῆς τοῦ Θεοῦ τὸ μεγαλειον και τὴν δύναμιν, θεωρῶν τὰ μεγάλα ταῦτα και θαυμαστά ποιήματα; Παρομοίως και πᾶν ἄλλο ἀγαθὸν παρὰ τοῦ Θεοῦ λαμβάνεις, ἐὰν θελήσῃς νὰ πράξῃς τὸ ἔργον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς πρὸς ἀπόκτησιν αὐτοῦ ὥρισεν.

Μ. Ἐγὼ ἐξ ἀρχῆς εἶπα ὅτι θέλω νὰ δουλεύσω εἰς τὸν Θεόν, ἵνα γένωμαι καλὸς και ἀγαθός; και πῶς δύναμαι νὰ μὴ θελήσω νὰ πράξω τὸ ἔργον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς ὥρισε πρὸς ἀπόκτησιν ἐκάστου ἀγαθοῦ;

Δ. Ἐνὸς τοιαύτην θέλησιν ἔχεις, οὐδὲν ἀγαθὸν δύναται νὰ σὲ διαφύγῃ, ἀλλὰ πάντα κατὰ καιρὸν ἀπολύσεις, και ἀνὴρ καλὸς και ἀγαθὸς ἔσῃ.

ΥΓΙΕΙΝΗ.

ΠΕΡΙ ΕΝΔΥΜΑΤΩΝ.

Ὁ ἄνθρωπος ἐξ ἀρχῆς ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ προσταθῇ τὴν ἐπιφανείαν τοῦ σώματος, του ἀπὸ τῶν ἀπειρακρίμων φυσικῶν ἐπιβροῶν, εἰς ἃς ἦτο δυνατόν νὰ ἐκτεθῇ. Αὕτη εἶναι ἡ ἀρχὴ τῶν ἐνδύματων, ἅτινα κατ' ἀρχὰς μὲν ἦσαν ἀπλὰ και χονδρὰ, ὕστερον δὲ ἀναλόγως τῆς προόδου τοῦ πολιτισμοῦ ἐτελειοποιήθησαν.

Ἐνδύματα λέγονται αἱ διάφοροι οὐσίαι, ἃς ὁ ἄνθρωπος μεταχειρίζεται, διὰ νὰ περικλύψῃ τὸ σῶμά του, ὥστε νὰ τροποποιήσῃ τὴν ἐπιβροῶν τῶν ἐξωτερικῶν προσβολῶν.

Τὰ μέγιστα συνεζητήθη τὸ ζήτημα ἂν ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν κοινωνιῶν τὰ πρῶτα ἐνδύματα κατασκευάσθησαν ἀπὸ οὐσιῶν ἐκ τοῦ γένους τῶν φυτῶν ἢ ἐκ τοῦ γένους τῶν ζώων, οἷον τὰ δέρματα και αἱ διφθέραι, ἅτινα ὁ ἄνθρωπος εὑρίσκειν ἑτοίμα. Ἀλλὰ ἡ λύσις τοῦ ζητήματος τούτου, ὠφέλιμος ἴσως ὑπὸ ἄλλην ἐποψιν, οὐδὲν παριστᾷ τὸ ἐνδι-ἀφέρων ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῆς ὑγιεινῆς. Πιθανώτερον φαίνεται ὅτι οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι, κατοικοῦντες κλίματα θερμὰ, δὲν εἶχον ἀνάγκην ἐνδύματων πολὺ θερμῶν, και ἐπομένως μεταχειρίζοντο οὐσίαις ἐκ τοῦ γένους τῶν φυτῶν.

Αἱ ἀναγκαιοῦσαι διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν ἐνδύματων οὐσίαι προέρχονται και ἐκ τῶν τριῶν γένων τῆς φύσεως. Τὸ γένος τῶν ὀρυκτῶν προμηθεύει αἰὲν μόνον οὐσίαν, τὴν ἄσβεστον, ἥτις ὀλίγον χρησιμεύει σήμερον. Τὸ γένος τῶν φυτῶν προμηθεύει τὸν φλοιὸν τῆς καννάβεως και τοῦ λίνου και τὸν βάμβακον χρησιμεύει προσέτι πρὸς κατασκευὴν πέλων και τὸ ἄχυρον τινῶν σιτηρῶν. Αἱ ἐκ τοῦ γένους τῶν ζώων προερχόμεναι εἶναι τὸ μαλλίον τῶν διαφόρων ζώων, και τὸ δέρμα τινῶν, χρησιμεῖον ἀποκλειστικῶς πρὸς κατασκευὴν ὑποδημάτων και χειροκτίων, προσέτι και ἡ μέταξα μὴ οὐσα γνωστὴ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις.

Ἐκ τῶν χρησιμευσουσῶν πρὸς κατασκευὴν ἐνδύματων διαφόρων οὐσιῶν τινὲς μὲν ταχέως δέχονται και ἀποπέμπουσι τὴν θερμότητα, ἄλλαι δὲ βραδέως αἱ πρῶται ὀνομαζόνται εὐθερμαντοὶ και αἱ δεύτεροι δυσθερμαντοὶ. Αἱ τελευταῖαι φυλακίζουσι τρόπον τινὰ τὴν ζωϊκὴν θερμότητα και προστατεύουσι καλῶς ἀπὸ τῆς ἐσωτερικῆς ψυχρᾶς αἱ δὲ ἐνθερμαντοὶ ἐξ ἐναντίας ἀφίνουσι τὴν θερμότητα νὰ διασκορπισθῇ εὐκόλως. Αἱ μᾶλλον δυσθερμαντοὶ οὐσίαι εἶναι τὸ μαλλίον, ἡ μέταξα, ὁ βάμβαξ και τὸ λίνον. Ἐκ τῆς πείρας δὲ ἀπεδείχθη ὅτι τὰ ὑφάσματα εἶναι τόσω μᾶλλον δυσθερμαντα, ὅσω περισσότερο χαλαρότητα ἔχουσιν. Οὐχὶ μικρὰν ἐπιβροῶν ἔχει και τὸ χρώμα οὕτω τὰ ἐκ λευκοῦ μαλλίου ἐνδύματα εἶναι δυσθερμαντα, ἐνῶ τὰ ἐκ χρωματισμένου εὐκολώτερον ἀφίνουσι τὴν θερμότητα νὰ διασκορπισθῇ.

Ὁ ἄνθρωπος, ὅσω νεώτερος εἶναι, τοσοῦτο ὀλιγώτερον θερμότητα παράγει, και ἐπομένως περισσότερο ἀνίκανος εἶναι νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὴν ἐκπτώσιν τῆς θερμότητος. Τὸ νεογνὸν, πᾶσιν περισσότερο τὴν ἄλλειψιν ταύτην, εὐκόλως μὲν θερμαίνεται, ἀλλὰ και ἐκτιθέμενον εἰς τὸ ψυχρὸν, τρέχει κίνδυνον θανάτου. Ὅθεν ἀνάγκη νὰ περικλυθῇ τοῦτο μετὰ πλείονος θερμότητος, και ἐπομένως πρέπει νὰ μεταχειρισθῇ τις δι' αὐτὸ ἐνδύματα εὐλύγιστα, μαλακὰ και δυσθερμαντα τοιαῦτα δὲ εἶναι τὰ θερμὰ σπάργανα, συνεχῶς ἀνανεούμενα, και χαλαρῶς περισφιγγόμενα. Κατακριτέα ἡ ἀρχαία συνήθεια και μέχρι τῆς σήμερον παρὰ πολλῶν οἰκογενειῶν διατηρουμένη, τὸ νὰ δεσμεύωνται τὰ νεογνὰ ἐντὸς σπαργάνων στενωτάτων. Διότι ταῦτα ὑποχρεοῦσι τὸ βρέφος νὰ ἔχῃ τὰ μέλη του εἰς συνεχῇ ἐντασιν, μὴ δυνάμενον νὰ ἐκτελέσῃ μηδεμίαν κίνησιν, και ἐπομένως καταδικάζουσι αὐτὸ εἰς παντελῆ ἀκίνησιαν, πιέζοντα τὸν θώρακα και τὴν κοιλίαν, και οὕτως ἐμποδίζοντα τὴν σωματικὴν ἀνάπτυξιν ἐν ἡλικίᾳ, καθ' ἣν ἀναγκαιοτάτον εἶναι νὰ γείνη αὕτη ἄνευ οὐδενὸς ἐμποδίου.

Ἐν μεγαλύτερῃ ἡλικίᾳ εἰς τὸ σχολεῖον ἀνθίσταται τὸ παιδίον περισσότερο εἰς τὰς ἐκπτώσεις τῆς θερμότητος, και ἀναλόγως τῆς ζωηρότητος του ἀναπνέει ἀρκετὴν θερμότητα, ὥστε νὰ δύ-

ναται νὰ ἀφαιρέσῃ τὸ ἐνδύμα του ἐν τῇ ψυχρότερᾳ ὥρᾳ τοῦ ἔτους, και οὕτω νὰ παραδοθῇ μετὰ μείζονος ἐλευθερίας εἰς τὰ παιγνίδια.

Ἐν τῇ ἐφηβικῇ ἡλικίᾳ τὰ ἐνδύματα οφείλουσι νὰ ὦσιν ἀνάλογα μετὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ νέου. Δυστυχῶς, ὁ ἐργαζόμενος, ἐκτεθειμένος εἰς τὸ ψυχρὸν και τὴν ἐργασίαν, και ἔχων ἐπομένως πλείονα ἀνάγκην θερμῶν ἐνδύματων, δὲν δύναται νὰ προσταθῇ αὐτὰ εὐτυχῶς ὅμως ἢ ἕξις ἀναπληροῖ τὰς ὑγιεινὰς προστασίας, ἃς ὁ ἐργάτης ἕνεκα τῆς κοινωνικῆς αὐτοῦ καταστάσεως δὲν δύναται νὰ λάβῃ.

Οἱ γέροντες ὅμως ὁμοιάζουσι τὰ παιδιά, καθῆσον ἢ θερμαντικότης αὐτῶν ὀλιγοστεύει, και εὐκόλως αἰσθάνονται τὰς αἰφνηδίας μεταβολὰς τῆς θερμότητος ὅθεν ἀπαιτεῖται νὰ ἐνδύωνται οἱ γέροντες θερμὰ ἐνδύματα διὰ νὰ προσταθῶνται ἀπὸ τὸ ψυχρὸν.

Ἡ γυνή, συγκρινομένη πρὸς τοὺς ἄνδρας, ὀλιγώτερον δύναται νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὸ ψυχρὸν, και ἐπομένως οφείλει νὰ ἐνδύηται θερμότερα ἐνδύματα. Πρὸ πάντων εἰς τὰ μικρὰ θήλεα εἶναι ἀναπόφευκτον τοῦτο.

(Ἔπεται συνέχεια).

ΗΘΙΚΟΛΟΓΙΑ.

Ο ΦΟΒΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

ΠΗΓΗ ΤΗΣ ΑΛΗΘΟΥΣ ΑΝΔΡΙΑΣ.

Ἀνεγίνωσκον πρό τινος ἐν ἐκ τῶν δραματικῶν ἀριστουργημάτων τῆς Γαλλίας, τὴν περίφημον *Athalie* τοῦ Βακίνου, ὅτε ἐφθασα εἰς μέρος τι, ἐν ᾧ ἐθαύμασα τὸ ὕψος ἢ τὸ ἔξαρμα τοῦ λόγου, τὸ ἐμπεριεχόμενον ἐν τοῖς ἀκολουθοῦσι τέσσαρσι στίχοις: Ἀθὴν, εἰς τῶν πρώτων ἀξιοματικῶν τῆς Ἰουδαϊκῆς αὐλῆς, ἀναγγέλλει εἰς τὸν μέγαν ἱερέα Ἰωάδ, ὅτι ἡ ὤμη και ἀσέβης Ἄνασσα σέπτεται περὶ τῆς ἐξοντώσεως του ὁ Ἰωάδ τότε ἀτάραχος ἀποκρίνεται διὰ τῶν ἐξῆς.

Εἰς τὴν μάστιγαν τῶν κυμάτων ὁ ἐπιβάλλον χαλινῶν, δύναται ἐπίσης και τοὺς δόλους νὰ διαλύσῃ τῶν κελῶν. Ἰπτασόμενος μὲ σέβας εἰς τὰς ἀγίας του βουλάς, τὸν Κύριον μόνον φοβέμαι και δὲν φοβέμαι ἀπειλάς.

Ὁμολογῶ ὅτι οἱ λόγοι οὗτοι δίδουσι ἡμῖν μεγίστην ἰδέαν περὶ τοῦ ὕψους ἐν τε τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει και ἐν τῷ πνεύματι τοῦ Παιητοῦ. Πραγματικῶς τί εὐγενέστερον τοῦ θρησκευτικοῦ τούτου φόβου, ὅστις ἐρείδεται ἐπὶ τῆς δικαίας περὶ θεότητος ἰδέας; Οὗτός ἐστιν ὁ ἀποκλειῶν ἀναγκαίως πάντα ἄλλον φόβον και περὶ οὐδενὸς λογιζόμενος πᾶν μεγαλειον, ἀποτολμῶν ν' ἀντιπαρβληθῇ ἢ ν' ἀντισταθῇ πρὸς τὸν Θεόν δι' αὐτὸν ὁ κολοσσὸς καθίσταται ἄτομον οὗτος ἀποσπᾷ παρὰ μὲν τῷ τυ-

ράννου τὸ σκήπτρον αὐτοῦ, παρὰ δὲ τῶν θεμίων τοὺς πελέκεις αὐτῶν ἐν δὲ τῷ ἀσπονδοτάτῳ και ἰσχυροτάτῳ τῶν ἐχθρῶν οὐδὲν ἕτερον θεωρεῖ ἢ ἔντομον, ἀδυνατοῦν νὰ βλάψῃ.

Ἡ ἀληθὴς ἀνδρία ἐπὶ μόνου τοῦ φόβου τούτου δύναται νὰ ᾖ τεθμελιωμένη, και οὐδὲν ἀσφαλέστερον και στερρότερον θεμέλιον δύναται νὰ εὐρῇ ἢ ἀνδρία τοῦ σώματος ἐλλείπει ἀφ' ἡμῶν πολυλάκις ἐν ἀνάγκῃ ἢ ἐν τῇ ψυχῇ ἐν εἰδει ἐνοστίκτου ὑπάρχουσα παραφέρει ἡμᾶς ἀλόγως μόνη δ' ἢ ἀνδρία, ἣν παράγουσιν ἐν ἡμῖν τὸ καθῆκον και ὁ φόβος μὴ προσβάλωμεν τὸν τῆς ὑπάρξεως ἡμῶν δημιουργόν, οὐδέποτε διαψεύδεται και πάντοτε συμφωνεῖ μετὰ τοῦ λογικοῦ.

Τί δυνάμεθα νὰ φοβηθῶμεν, ὅταν ζῶμεν μόνον ὅπως ἀρέσκωμεν εἰς τὸν Παντοδύναμον; Μὴ δὲν δύναται οὗτος νὰ καταθραύσῃ τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν; Μὴ δὲν δύναται ν' ἀποστρέψῃ ἀφ' ἡμῶν τὰ ἐπαπειλοῦντα ἡμᾶς δεινὰ, ἢ νὰ καταστήσῃ ταῦτα χρήσιμα πρὸς τὴν ἡμετέραν εὐδαιμονίαν; Δοθῆτω μοι ἄνθρωπος, μηδέποτε ἐπιλανθάνομενος τοῦ Θεοῦ, και ὑπέκων ταπεινῶς εἰς τὰς βουλάς αὐτοῦ, και τότε τολμῶ νὰ τῷ εἶπω ὅτι δὲν ὑπάρχουσι πλέον δι' αὐτὸν πραγματικαὶ συμφοραὶ αἱ θεῖαι χάριτες ἴσως ἐπέλθωσιν εἰς αὐτὸν ἐν σχήματι τιμωριῶν και δυστυχημάτων ἀλλ' ὑπομεινάτω και μετ' ὀλίγον ἀπεκδυθήσονται τὸ σχῆμα ἐκεῖνο, ὅπως φανῶσιν οἱ αἰεῖ πιθανοὶ οἱ κίνδυνοι νὰ τὸν ἐπαπειλήσωσιν ἀλλ' ἢ δὲν θέλουσι φθάσει μέχρις αὐτοῦ, ἢ καταστήσονται δι' αὐτὸν σωτηρίας μέσον αἱ συμφοραὶ, αἱ περιπέτεια, τὰ πάθη ἔσονται ἀσφαλέστεραι ὁδοὶ, ὀδηγοῦσαι αὐτὸν εἰς τὴν εὐδαιμονίαν. Ἐν ἐνὶ λόγῳ, δοκοῦσαι συμφοραὶ εἰσι πᾶν ὅ,τι χεῖριστον δύναται νὰ συμβῇ εἰς τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα. Ὁμολογῶ ὅτι τὸ φαινόμενον δυστύχημα εἶναι ἐνίοτε τοιοῦτον και ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ τί ἐκ τούτου πρέπει νὰ συμπεράνωμεν; Ὅτι ἅμα πρᾶκεται περὶ πραγματικοῦ δυστυχήματος, ὁ Θεὸς οὐδέποτε διαλείπει προστασίας αὐτοῦ τὸν δι' οὐκοῦ φόβου ἀντικείμενον τοῦ ἐρωτός του γενόμενον.

Ἡ ἱστορία εἶναι πλήρη παραδόξων συμβάντων, ἐν οἷς βλέπομεν τοὺς ἐναρέτους ἄνδρας διαφεύγοντας ὡς ἐκ θαύματος κινδύνους, οἵτινες ἐφαίνοντο ἀναπόφευκτοι ἀλλ' ἐξ ὄλων τῶν παραδειγμάτων, ὅσα ὡς πρὸς τοῦτο παρέχει ἡ ἀρχαία ἱστορία, οὐδὲν ἐκπληκτικώτερον ὑπάρχει ἢ τὸ τοῦ Τιμολέοντος. Ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ, περιώνυμος ἐπ' εὐσεβείας, εἰς μόνους τοὺς Θεοὺς ἀπέδιδε τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἐπιχειρήσεών του εἶχε, κατὰ τὸν Κερνήλιον Νέπωτα, ναῖσκον τινὰ ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ, ἐν ᾧ ἐλάτρευε καθ' ἐκάστην τὴν Πρόνοιαν, ἢ τοῦλάχιστον τὴν ἀντιπαριστάσαν ταύτην παρὰ τοῖς ἐθνικοῖς θεῶν. Οὕτω, δυνάμεθα νὰ εἶπωμεν ὅτι οὐδεὶς μᾶλλον αὐτοῦ ἔτυχε τῆς προστασίας τῆς Προνοίας ἐκαίνης, ἣν ἐλάτρευε χωρὶς νὰ γνωρίζῃ καλῶς αὐτὴν δυνάμεθα νὰ κατίδωμεν εὐκόλως

τούτο ἐν πάσι μὲν τοῖς γαγονόσι τοῦ βίου αὐτοῦ, ἰδίᾳ δ' ἐν τούτῳ, ὅπερ ἐραυζόμεθα ἐκ τοῦ Πλουτάρχου.

Ἰκέτης, ὁ τῶν Λεοντίνων τύραννος, ἀπέστειλεν εἰς τὴν πόλιν Ἀδρανὸν δύο στρατιώτας ξένους, ὅπως φονεύσωσι προδοτικῶς τὸν Τιμολέοντα, ὅστις δὲν εἶχε σωματοφύλακας περὶ αὐτὸν ἕνεκα τῆς πίστεως, ἣν εἶχε πρὸς τὴν προστασίαν τοῦ θεοῦ τῶν Ἀδρανίων. Οἱ στρατιῶται οὗτοι εἰδοποιήθησαν τυχαίως ὅτι ὁ Τιμολέων ἐμελλεν ἡμέραν τινα νὰ προσενέγκῃ θυσίαν εἰς τοῦτον τὸν θεόν· εἰσήλθον λοιπὸν ἐντὸς τοῦ ναοῦ, φέροντες ἐγγχειρίδια ὑπὸ τὰς ἐσθῆτας, καὶ ἐπλησίασαν ὅσον τὸ δυνατόν πλησιέστατα εἰς τὸν βωμόν· ἀλλ' ἐνῶ ἐνεθάρρουν ἀλλήλους διὰ νὰ ἐκτελέσωσι τὴν ἐπιχείρησίν των, ἐπῆλθε τρίτος τις, ὅστις κατήνεγκε τοιαύτην διὰ τοῦ ξίφους· πληγὴν κατὰ τῆς κεφαλῆς ἐνός τῶν ῥηθέντων, ὥστε ἐπεσεν ὕπτιος. Ὁ κατενεγκὼν τὴν πληγὴν ἐφυγεν ἀμέσως, κρατῶν πάντοτε εἰς τὰς χεῖρας τὸ γυμνὸν τοῦ ξίφους, καὶ κατέφυγεν εἰς ὑψηλὸν τινα βράχον· ὁ δ' ἄλλος στρατιώτης, ὁ μετὰ τοῦ τετραυματισμένου ἐλθὼν, προσλαβόμενος γωνίας τινὸς τοῦ βωμοῦ, ἐζήτησε συγγνώμην πρὸς τοῦ Τιμολέοντος ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ τῷ ἀνακαλύψῃ τὴν κατ' αὐτοῦ σκευῆσαν. Ὁ Τιμολέων τῷ παρεχόμενος αὐτῶν οὗτος δὲ τῷ διεκίονεσε τότε, πᾶς αὐτὸς μετὰ τοῦ συντρόφου του ἀπεστάλησαν ἵνα τὸν φονεύσωσιν. Ἐν τούτοις προσήγαγον καὶ τὸν ἐπὶ τοῦ βράχου, ὅστις ἐκραύγαζε μεγαλοφώνως ὅτι δὲν ἐπραξεν, ἀλλ' ἦ τὸ καθήκον του, θανατώσας ἐκεῖνον, ὅστις ἐφόνευσε τὸν πατέρα αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει τῶν Λεοντίνων· τοῦθ' ὅπερ πολλοὶ τῶν παρόντων ἐπεβεβαίωσαν μαρτυροῦντες, ὅτι ἔλεγε τὴν ἀλήθειαν.

Ἐνταῦθα ὁ Πλούταρχος, ἐνθους γινόμενος, θαυμάζει τὰς βουλὰς τῆς Προνοίας, ἣτις, κωλύουσα ἐπὶ μακρὸν τὸν υἱὸν τοῦ νὰ τιμωρήσῃ τὸν τοῦ πατρὸς του δολοφόνου, ἐπάγει τέλος τὴν κατάληλον στιγμήν, καθ' ἣν ἡ αὐτὴ πληγὴ ἐκδικεῖται τὴν ἀθωότητα καὶ σώζει τὸν ἥρωα. Τὸ κατ' ἐμὲ, ὁμολογῶ ὅτι ἥττον εἶμι τοῦ Πλουτάρχου ἐκπεπληγμένος· εὐρίσκω ἀπλούστατον ὅτι ἄνθρωπος τοσαύτον εὐσεβῆς, ὅσον ὁ Τιμολέων, ἐχρημάτισεν ἥρωα, καὶ ἀπλούστατον ἐπίσης ὅτι ὁ Οὐρανὸς ἐπραξεν ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἔχθη.

ΛΗΘΗΣ ΤΙΜΗ, ΨΕΥΔΗΣ ΤΙΜΗ.

Πᾶσα ἀρχὴ, δυναμένη καλὰς νὰ παραγάγῃ πράξεις, εἶναι ἀξία τῆς εὐνοίας τοῦ λογικοῦ· ἐπειδὴ εἶναι ἀληθὲς ὅτι οἱ χαρρικτῆρες τῶν ἀνθρώπων εἰσὶ διάφοροι, καὶ ὅτι αἱ αὐταὶ ἀρχαὶ δὲν ἔχουσι τὴν αὐτὴν ἰσχὺν ἐφ' ὅλων τῶν καρδιῶν. Ἡ θρησκεία, ἢ, ἂν ἄλλως θέλωμεν νὰ τὴν ὀνομάσωμεν, τὸ καθήκον καὶ ἡ συνείδησις εἰσὶ τὸ ἐλαττόν τῶν πράξεων ἀνθρώπων τινῶν· ὑπάρχουσιν ὁμοῦ ἑτεροὶ τινες ψυχαί, ὀδηγούμεναι ὑπὸ

τῆς τιμῆς, ὑπὸ τοῦ ἀβροῦ ἐκείνου αἰσθήματος, ὅπερ ἀπαντᾶται εἰς μόνους τὰς φύσει εὐγενεῖς ψυχὰς, ἢ εἰς ἐκείνας, αἷς ἡ καλὴ ἀγωγή καὶ τὰ μεγάλα παραδείγματα ἀνύψωσαν ὑπεράνω ἑαυτῶν. Εἰς τὰς διακεκριμένας ταύτας ψυχὰς, αἷς ἡ τιμὴ ὀδηγεῖ ἢ ὀφείλει ὀδηγεῖν, εἰς αὐτὰς, λέγω, ἀφιερωῶ ἰδιαιτέρως τὸ μικρὸν τοῦτο δοκίμιον. Ἀλλ' ἐπειδὴ οὐδὲν βλαβερότερον ἀρχῆς, κακῶς ἐννοουμένης, θέλω θεωρήσει τὴν τιμὴν ὡς πρὸς τὰς σχέσεις αὐτῆς πρὸς τρία διαφορώτατα ἀνθρώπων εἶδη: ὡς πρὸς τοὺς ἔχοντες ὀρθὴν περὶ αὐτῆς ἰδέαν, ὡς πρὸς τοὺς ψευδῆ μόνον ἔχοντες αὐτῆς ἰδέαν, καὶ ὡς πρὸς τοὺς θεωροῦντας τέλος αὐτὴν ὡς χίμαιραν καὶ διαβρόχην χλευάζοντας ταύτην.

1. Εἰ καὶ δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν τὴν θρησκείαν καὶ τὴν τιμὴν, βέβαιον ἐν τούτοις εἶναι ὅτι ἡ ἀληθὴς τιμὴ παράγει τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα, αἷ καὶ ἡ θρησκεία. Αἱ ἐκ τῶν δύο τούτων ἀρχῶν παραγόμεναι πράξεις εἰσὶ γραμμαί, ἀπὸ διαφορῶν μὲν ἀγόμεναι σημείων, εἰς τὸ αὐτὸ δ' ἀπολήγουσαι κέντρον. Ἡ θρησκεία ἀσπάζεται τὴν ἀρετὴν, διότι αὕτη ἀρέσκει τῷ Θεῷ, καὶ ὅπως ὑπακούσῃ εἰς τὸν Θεόν, ἢ δὲ τιμὴ ἀγαπᾷ αὐτὴν ὡς ἐξωραϊζούσαν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν. Ὁ μὲν θρησκευτικὸς ἄνθρωπος μισεῖ τὴν κακίαν καὶ τὴν ἀποστρέφεται, ὁ δὲ τίμιος τὴν περιφρονεῖ. Ὁ μὲν καθορᾷ ἐν τῇ κακῇ πράξει τὸ προσβάλλον τὴν θεότητα, ὁ δὲ τὸ ἐξευτελίζον ἑαυτόν· ὁ μὲν ἀπέχει αὐτῆς, ὡς ἀπηγορευμένης, ὁ δὲ, ὡς ἐπονειδίστου.

Ὁ Σένεκας λέγει πού ὅτι καὶ ἂν ἔτι ὑπέθεταν ὅτι δὲν ὑπῆρχε Θεός, βλέπων καὶ τιμῶν τὴν κακίαν, ἐν τούτοις οὐδέποτε ἤθελε πράξει κακὴν τινα πράξιν, τόσον ἐθεώρει αὐτὴν εὐτελῆ, χαμαιζήλον καὶ ἀναξίαν τοῦ ἀνθρώπου. Ἰδοὺ τὸ αἰσθημα, τὸ χαρικτηρίζον τὸν τίμιον ἀνθρώπου, ἰδοὺ ἡ φυσικὴ αὐτοῦ διάλεκτος. Ἡ τιμὴ εἶναι πραγματικῶς ἀδελφὴ καὶ φίλας τῆς ἀρετῆς, καὶ ὀρθότατα τὴν ἰδέαν ταύτην παρέστησαν οἱ Ῥωμαῖοι, κτίσαντες ναὸν εἰς τὴν τιμὴν, εἰς ὃν δὲν ἠδύνατό τις νὰ εἰσέλθῃ ἢ διὰ τοῦ ναοῦ τῆς ἀρετῆς.

2. Μεταβαίνω ἤδη εἰς τοὺς μὴ ἐννοοῦντας τὴν ἀρετὴν, εἰ μὴ ὑπὸ ψευδῆ ἐννοίαν. Οὗτοι εἰσιν οἱ θεωροῦντες ὡς τιμὴν πράγμα τι, ἀπηγορευμένον ὑπὸ τοῦ θεοῦ νόμου, ἢ ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς πατρίδος των· οἱ ἄνθρωποι ἐκείνοι, οἵτινες φαντάζονται ὅτι τὸ ἐκδικεῖσθαι εἶναι ἐνδοξότερον τοῦ συγχωρεῖν, οἵτινες ψεύδονται ἄνευ ἐλέγχων συνειδήτος, καὶ φονεύουσιν ἀνηλεῶς τὸν ἔχοντα τὴν τόλμην νὰ ἐνειδίσῃ αὐτοὺς διὰ τὸ ψεῦδος των· οἱ ἄνθρωποι, τέλος, ἐκείνοι, οἵτινες εἰσὶ θιασῶται μᾶλλον τῆς ἀνδρείας ἢ τῆς ἀρετῆς, καὶ οἵτινες ὑπερασπίζονται τὴν ὑπόληψιν των διὰ τῆς αἰχμῆς μόνον τοῦ ξίφους. Γνωρίζω ὅτι ἡ ἀληθὴς ἀνδρεία εἶναι προτέρημα τοιοῦτον, ἀρμόζον εἰς πᾶσαν φύσιν, ὥστε ἄνθρωπος ἄνευ ἀνδρείας μὴ εἶναι ἀξίος τοῦ ὀνόματος ἀνθρώπου. Ἀλλ' οἱ περὶ τῶν

ὁμιλῶ παραδόξως καταχρῶνται τῆς ἀληθείας ταύτης· ἅπανα αὐτῶν ἡ τιμὴ συνίσταται εἰς κακὴν τινα γενναϊότητα, καὶ νομίζουσιν ἑαυτοὺς τιμίους, διότι εἶναι ἀγροῖκοι καὶ σκληροὶ. Φεῦ! πόσους ἐκ τῶν τιμῶν τούτων ἀνθρώπων εἶδομεν, αἵτινες καὶ αὐτὴν τὴν ἀγρόνην ἤθελον ἀτιμάσει. Εἰπάτωσαν ὅτι ἂν βούλωνται· ἄνθρωπος θυσιάζων τὸ καθήκον εἰς μίαν πρόληψιν, εἰς ἓνα συμμὸν, θεωρῶν ὡς ἐντίμον τὸ ἀπαρέσκον τῷ Θεῷ καὶ καταστρέφον τὴν κοινωνίαν, νομίζων ὅτι ἡ τιμὴ ὑποχρεῖται αὐτὸν εἰς τινὰς ἀρετὰς τὸν ἀπαλλάττει τῶν λοιπῶν, ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος οὐδέποτε θά ἦναι ἀξίος νὰ καταλογίζηται μεταξὺ τῶν τιμῶν ἀνθρώπων.

Ἄπας ὁ βίος τοῦ Τιμογένους ἦν ἐκπληκτικὸν παράδειγμα τῶν ὀνείρων τῆς ψευδοῦς τιμῆς· ἐμεῖς δὲ, ἂν ποτέ σε ἤκουε βλασφημοῦντα κατὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' εἰς τὴν ἐλαχίστην κατὰ φίλου του τινὸς λέξιν ἠδύνατο νὰ σε φονεύσῃ· ἐφύλαττε θρησκευτικῶς τὸ μυστικόν, ὅπερ τῷ ἐνεπιστεύθη οἰονδήποτε καὶ ἂν ἦν· καὶ ἀντὶ τὸ ἀποκαλύψῃ τὴν σκευῆσαν προδότου, προὔτιμα ν' ἀπολεσθῇ ἅπαν τὸ ἔθνος του· παρ' ὀλίγον νὰ φονεύσῃ νεανίαν τινα διὰ τινὰς λόγους ἐναντίον κόρης τινὸς, ἢ τὴν ἀθωότητα ἀφαρπάσας, κατέστησεν ἔρμαιον ἀθλιότητος καὶ ἀτιμίας· ἐπώλει τὰ ὑποστατικά του ὅπως πληρώσῃ χρεὴν του τινα, ἐκ στοιχημάτων προερχόμενα, ὡς χρεὴν τιμῆς, ἀλλ' οὐδ' ὄβολον ἔδωκεν εἰς τοὺς ἀθλίους μικροεμπόρους, οὓς κατέστρεψεν αὐτοὺς τε καὶ τὰς οικογενεῖας αὐτῶν.

3. Ἐρχομαι τέλος εἰς τὸ εἶδος ἐκείνου τῶν ἀνθρώπων, δι' οὓς ἡ λέξις εἶναι κενὴ ἐννοίας, γελοία χίμαιρα. Ὡς ὀλιγότερον ἐλπίζομεν παρὰ τοῦ ἀθεοῦ ἢ παρὰ τοῦ αἰρετικοῦ, οὕτω καὶ οἱ μὴ πιστεύοντες εἰς τὴν τιμὴν καὶ οὐδὲν αἰσθημα αὐτῆς ἔχοντες· εἰσὶ χείρονες ἀναμφιβόλως τῶν ψευδῆ ἰδέαν αὐτῆς ἔχοντων. Οἱ παῖδες οὗτοι τῆς ἀτιμίας θεωροῦσι τὴν τιμὴν ὡς ἰδέαν, δυναμένην νὰ ἐκθαμβήσῃ ἄπειρον νεανίαν καὶ νὰ καταβρίψῃ αὐτὸν εἰς πραγματικὰς συμφορὰς, προτρέπουσα αὐτὸν ἵνα διώκῃ ὡραῖόν τι φάντασμα· εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κακοῦργοι, ἐν κακοῖς ἐγγεγηρακότες, ὧν ἡ ἀπεσκληρυμμένη καρδιά καὶ αὐτὴ ἡ φαντασία δὲν γνωρίζει πλέον τὰ ἀβρὰ αἰσθήματα, ἅτινα ἀποδεικνύουσι φύσει τιμίαν καρδίαν. Ἀποστάται τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἀρετῆς θεωροῦσιν ὡς Ῥωμαϊκὴν ὀνειροπόλησιν πᾶν τὸ κατὰ τοῦ συμφέροντος, καὶ λέγουσιν ὅτι μωρὸς ἐστὶν ὅστις παλαίει μόνος κατὰ τοῦ αἰῶνός του διὰ νὰ ἐπαγγελθῇ τὸ θλιβερόν ἐπάγγελμα τιμίου ἀνθρώπου, ἐν ᾧ ἀποθνήσκει τις μὴδὲν κερδίζων. Εἰ καὶ τοιοῦτοι ὄντες, δὲν στεροῦνται ἐν τούτοις οὔτε προτερημάτων, οὔτε ὑπολήψεως· γνωρίζουσι νὰ γίνωνται ὀφελίμοι εἰς ὅλα τὰ κόμματα καὶ καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς· ἀφικνοῦνται εἰς τὰ πλοῦτη καὶ ἐνίοτε εἰς τὰ ὑψηλὰ ἐκεῖνα ἀξιώματα, ἅτινα θεωροῦνται ὡς ὁ βωμὸς τῆς τιμῆς. Φεῦ! τίς δυνήσεται ποτε νὰ

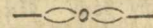
διδάξῃ αὐτοὺς ὅτι ὁ ἀφικνούμενος εἰς τὸν ναὸν τῆς τιμῆς, χωρὶς πρότερον νὰ διέλθῃ διὰ τοῦ τῆς ἀρετῆς, ἀτιμάζει τὴν ἱστορίαν τοῦ τόπου του καὶ καλύπτεται καὶ αὐτὸς οὗτος ὑπ' αἰωνίου αἵσχους!

Σ. Ι. ΒΟΥΓΥΡΑΣ.

ΑΙ ΠΡΩΤΑΙ ΕΞ ΕΠΤΑΕΤΕΙΣ

ΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ

ΖΩΗΣ.

1ον Βρεφικὴ ἡλικία. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς γεννήσεως μέχρι τοῦ 7 ἔτους.

Τὸ νεογέννητον μετὰ τεσσαράκοντα μόνον ἡμέρας ἄρχεται βλέπον, γελῶν, ἢ κλαίον· τὰ μόννα αἰσθήματα, ὅπερ αἰσθάνεται, εἶναι τὰ τῆς ὀδύνης καὶ ἀνάγκης. Κατὰ τὸν ἕκτον μῆνα, δείκνυσι σημεῖα θελήσεως. — Κατὰ τὸν ἑβδομον οἱ ὀδόντες ἄρχονται ἐκφυόμενοι — Πρωτοστὲς μὴδὲς ὑποσπρίζεται, εἰς δὲ τὸ δεύτερον ἔτος βαδίζει καὶ ψελλίζει. — Τὸ τρίτον γίνεται διαφέρων — Τὸ τέταρτον προαγγέλλει μνήμην, καὶ τὸ πέμπτον δείκνυσι σημεῖα κρίσεως — Κατὰ τὸ ἑβδομον ἔτος τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα ἀναπτύσσονται κατὰ λόγον τῆς ζωτικότητος, τῶν δυνάμεων τοῦ διοργανισμοῦ καὶ τῆς καταστάσεως τῆς υγείας. Κατὰ ταύτην τὴν ἐποχὴν, πρῶτην ἑπταετίαν τῆς ζωῆς, πίπτουσιν οἱ ὀδόντες τοῦ γάλακτος, καὶ τὸ παιδίον αἰσθάνεται πάντα.

2ον Παιδικὴ ἡλικία. Ἀπὸ τοῦ 8 ἔτους μέχρι τοῦ 14. Ἡ ἡλικία αὕτη εἶναι ἡ τῶν ἐλπίδων· ἐπειδὴ ὁ παῖς δείκνυσι τότε τί θά γείνη ὡς πρὸς τὸ φυσικὸν καὶ ἠθικόν· κατὰ ταύτην ἐπίσης τὴν ἡλικίαν ἡ γυμναστικὴ ἀνατροφή πρέπει νὰ ἦ αὐστηρά, ὅπως διευκολύνῃ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ σώματος καὶ τὴν ἐλευθέραν τῶν ὀργανικῶν λειτουργιῶν ἐξάσκησιν. Οἱ γονεῖς ὀφείλουσι πρόχειρον νὰ ἔχωσιν ἐν τῇ μνήμῃ των τοῦτο τὸ ἀξίωμα· ὑγιῆς νοῦς ἐν ὑγιεῖ σῶματι.

Αἱ ἐλπίδες, αἷς ὁ ἔφηβος παρέχεται, πραγματοποιοῦνται, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, κατὰ τὸ σύστημα τῆς σωματικῆς ἀνατροφῆς καὶ τῶν συνήθων εἰς ταύτην τὴν ἡλικίαν συμβεβηκότων. Ἐάν κατ' εὐτυχίαν του διέλθῃ τὴν δευτέραν ἑπταετίαν χωρὶς νὰ ὑποκύψῃ εἰς βαρεῖας ἀσθενείας, τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα κάμνουσι μεγάλας προόδους. Ἀλλ' αὐταὶ αἱ πρόοδοι σχετίζονται μὲ τὴν κράσιν τοῦ ὑποκειμένου, ὅπερ ἄρχεται σχηματίζομενον τοῦ ὑποκειμένου, καὶ μὲ τὴν καλὴν διεύθυνσιν, τὴν διδομένην εἰς τὰς σπουδὰς του. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ἐφηβίας, ἡ ἐργασία τῆς δευτέρας ὀδοντοφυίας περαιούται, τὰ αἰσθητήρια ἐγείρονται, καὶ αἱ νοεραὶ δυνάμεις ἄρχονται ἀναπτυσσόμεναι.

Η ζωή ανοίγεται γελοῦσα και ὠραία εἰς τὸν ἔφησον, βλέποντα πανταχόθεν παιγνίδια καὶ ἠδονάς, χαίροντα ἐπὶ τῷ ζῆν, ἐπιθυμοῦντα ἀνυπομόνωσιν νὰ μανθάνη, νὰ γνωρίζη καὶ νὰ ἀπολαμβάνη.

3. Ἐφηβότης.— Ἀπὸ τοῦ 15ου μέχρι τέλους τοῦ 21ου ἔτους ἡλικία τῶν χιμαιρῶν καὶ ἡδονῶν.— Αἱ ἐλλείψεις ταύτης τῆς φάσεως τῆς ζωῆς εἰσιν ὁ ἐγωϊσμός, ἡ ματαιότης, ἡ ἀπερισκεψία, ἡ ἀγάπη τῆς ἀνεξαρτησίας. Ἡ καρδιά τοῦ ἐφήβου εἶναι εἰς πάσας τὰς ἡδονὰς ἀνοικτὴ, ἀλλὰ τὸ πάθος, ὅπερ μετ' ὀλίγον μέλλει νὰ πληρώσῃ καὶ νὰ καταφάγη αὐτὸν, εἶναι ὁ ἔρωσ! Ἡδὴ ἐρυθρᾷ καὶ ἀναστενάζει εἰς τὴν θέαν νέας τινὲς κοραδοῦς, συνεχῶς χαμηλοὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς, μένει ἄφωνος... Ἐλεύσεται ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν, δελθὼν τὸν ὑπὸ τῆς φύσεως προσδιορισθέντα χρόνον, θὰ παραδοθῆ εἰς τὰς ἀφροδιτίους ἡδυπαθείας. Γονεῖς καὶ διδάσκαλοι πρέπει νὰ διπλασάσωσι τότε τὴν ἐπαγρύπνησίν των, ὅπως προλάβωσιν ἢ ἐκκρίνωσιν τὸ μισητὸν πάθος, τὸν ὀδύνην, ἐπαχθῆ ταύτης τῆς ἡλικίας μάστιγα... Αὕτη ἡ κακία τοσοῦτον ὀλεθρία εἰς τὴν νεότητα, καταστρέφουσα ἠθικῶς καὶ φυσικῶς αὐτήν, μακραίνει τὴν ἀνοιξίν αὐτῆς, καὶ συντέμνει τὴν ὑπαρξίν της. Αἱ πολιτογραφίαι ἀπέδειξαν ὅτι τὸ ἡμισυ τῶν παιδίων δὲν ἔφθανον εἰς τὴν τρίτην ἑπταετίαν, καὶ ὅτι ὁ ὀδύνησμός τοῖς πολλοῖς ἦτο θανατηφόρος. Προνομιούχος λοιπὸν εἶναι ὁ ἀφικνούμενος εἰς ταύτην τῆς ὑπάρξεως τὴν φάσιν, καὶ ἀποκτῶν τὰ διακριτικὰ σημεῖα, τὰ χαρακτηρίζοντα τὸν ἄνθρωπον. Εὐτυχεῖς ὅσοι γνωρίζουσι νὰ ἐπωφεληθῶσιν ἀπὸ τὰ ὠραία των ἔτη, ὅπως φωτίσωσι τὸ πνεῦμά των καὶ καλλιέργησωσι τὸν λόγον των.

4ον Νεότης.— ἀπὸ τοῦ 22ου μέχρι τοῦ 28ου ἔτους.— ἡλικία τῶν αἰσθητῶν ἡδονῶν. Τὰ ἐπικρατοῦντα πάθη εἶναι: φυσικὴ ἀγάπη, φιληδονία, ἀστάθεια, ἐνθουσιασμός κτλ.

Εἰς ταύτην τὴν λαμπρὰν τῆς ὑπάρξεως φάσιν, ὅπου ὅλος ὁ ὀργανισμὸς γενικῶς συμπληροῦται, τὸ ἐνστικτὸν τῆς παραγωγῆς ἐπικρατεῖ ὅλων τῶν ἰδεῶν του. Εἰς τὴν παράφορον ζέσιν του, ὁ νέος ζητεῖ ἐρωμέναν, ἐπειτα ἐγκυαλεῖται αὐτὰς, ὅπως ὑπάγῃ ὀπισθεν ἄλλων κατακτήσεων. Ἡ ἰδέα τοῦ γάμου δὲν ὠρίμασεν εἰσέτι ἐν τῇ καρδίᾳ του, ἀλλὰ ζητεῖ τὴν αἰσθητὴν ἡδονήν, καὶ συνεχῶς, φεῦ! αὕτη ἡ τρομερὰ δίψα τῆς ἡδονῆς τῷ κοστίζει πολὺ. Νιάτην κατέχει, ἐπιθυμῶν εἰσελθεῖν ὁ θόρυβος τῶν παθῶν τὸν ζαλίζει, ὑπερεπιθυμεῖ ὅτι τῷ ἀρέσκει, καὶ, οὐδέποτε σκεπτόμενος, πᾶν μέσον πρὸς ἐπιτυχίαν τούτου μετέρχεται. Ὁ λόγος τῷ ἐνοχλεῖ, ὁ λόγος... δὲν μεταχειρίζεται ὡς κρονόληρον μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἡ ἀπάτη ἔρχεται, ἡ δυστυχία τὸν περιβαρύνει, ἢ ὁ κόρος τὸν ψυχραίνει. Τότε ζητεῖ νὰ ἐπανέλθῃ ὀπίσω ἀλλὰ πολὺ βραδέως, διότι φέρει πλέον τὴν ποιήν τῆς ἀσταθείας του. Αὕτη ἡ θλι-

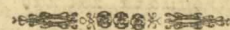
βερὰ εἰκὼν δὲν ἀνφέρεται εἰς πάντα, καθότι ἡ νεότης τινῶν εἶναι ἐπιμελής. Περ' αὐτοῖς τὸ πνεῦμα μεγαλύνεται, αἱ γνώσεις ἀποκτῶνται, ἡ κρίσις σχηματίζεται καὶ στηρίζεται. Ἐν γένει δὲ κατὰ ταύτην τὴν ἑπταετίαν αἱ νοεραὶ ἐξασκούνται δυνάμεις, ὅπως βραδύτερον ἐπιχειρήσωσι σπουδαίας ἐργασίας.

5ον. Ἄνδρική ἡλικία.— ἀπὸ τοῦ 29ου μέχρι τοῦ 35ου ἔτους.— Αὕτη ἐστὶν ὁ καιρὸς τῶν φυσικῶν καὶ ἠθικῶν ἀπολαύσεων. Αὕτη ἡ φάσις χαρακτηρίζεται ὑπὸ τῆς φιλοδοξίας, ὑπὸ τῶν παθῶν τοῦ παιγνιδίου, τῶν γυναικῶν κτλ. Τὸ σῶμα εὐρίσκειται εἰς τὴν ἰσχύν του, ἡ ἠθικὴ εἰς τὴν μεγαλετέραν ζωηρότητά της. Ὁ λόγος μορφοῦται, τὸ πνεῦμα ἐκτείνει τὴν κυριαρχίαν του. Ὁ ἄνθρωπος χωρεῖ ἀσφαλῶς διὰ τῶν ἐμποδίων καὶ δύναται νὰ ἀποφεύγῃ τὰ σμύβερηκτά. Ὁ γάμος συμφωνηθεὶς κατὰ τὴν ἑπταετίαν ταύτην εἶναι συμφωνώτατος μετὰ τοὺς φυσιολογικοὺς νόμους. Ὁ λόγος, ἡ φρόνησις καὶ ἡ ἀμετακίνητος πολιτικὴ θέσις, καθιερῶσι τὸν ἄνθρωπον ἄξιον τοῦ συζυγικοῦ τίτλου καὶ τοῦ πατρὸς τῆς οἰκογενείας. Ὁφείλει τότε νὰ ἀφιερώσῃ τῇ πατρίδι, τῇ οἰκογενείᾳ, ὅτι ἡ σπουδὴ καὶ ἡ πείρα τῷ ἐχορήγησαν πολύτιμον.

Ἡ ἀνδρική ἡλικία ἔπρεπε νὰ διαρκῆ πάντοτε, διότι ἀπὸ πάσας τῆς ὑπάρξεως τὰς ἐποχὰς αὕτη εἶναι ἡ τελειοτάτη καὶ τιμιωτάτη. Φεῦ! κατ' ὅθως ἅπαντα τὰ ἀνθρώπινα, αὕτη δὲν διαρκεῖ εἰ μὴ ὀλίγα τινὰ ἔτη.

6ον. Μέση ἡλικία, ἡ δευτέρα νεότης.— ἀπὸ τοῦ 36ου μέχρι τοῦ 4ου ἔτους.— ἡλικία τῆς στερεότητος.— Εἰς ταύτην τὴν φάσιν, ἐν ἣ ἡ αἰ ὀργανικαὶ ἐνέργειαι καὶ νοεραὶ δυνάμεις φθάνουσιν εἰς τὸ ἀπώγειόν των, ἡ ἐπιθυμία τῆς τύχης, ἡ φιλοδοξία, αἱ τιμαὶ κατέχουσιν ἀπάσας τὰς στιγμὰς αὐτῆς. Ὁ ἄνθρωπος τότε εἶναι ὀλιγώτερον δούλος τῶν ἡδονῶν τῶν αἰσθήσεων, ἀλλὰ τὸ πάθος τοῦ ἀποκτῶν, τοῦ διαλάμπειν, τοῦ προστάζειν, κατέχει καὶ βασανίζει αὐτόν. Ρίπτεται ὀπισθεν τῶν ἀξιοματιῶν, τῶν θέσεων, τῶν κοινωνικῶν διακρίσεων καὶ πάντοτε ἐπιζητῶν μέσων, ὅπως κατορθώσῃ ταῦτα, ἐπιλανθάνεται τοῦ πρὸς τὴν σύζυγον αὐτοῦ ἔρωτος, ἀμελεῖ ὅτι νὰ ἀποκαταστήσῃ αὐτὸν ἐν τῷ κόλπῳ τῆς οἰκογενείας του εὐτυχῆ δύναται. Μόλις ἐπέτυχε τῶν θέσεων, τῶν τιμῶν, τῶν διακρίσεων ὀπισθεν τῶν ὀπίσθεν ἀνεστέναξε, καὶ συνενόει ἀπάσας τὰς προσπαθείας αὐτοῦ, ὅπως τύχῃ πλειόνων. Οὕτω δὲ, δούλος γενόμενος τῆς ἀκορέστου φιλοδοξίας του, ἀφικνεῖται εἰς τὴν ἀκόλουθον ἡλικίαν.

K. ΠΑΗΘΟΝΙΑΣ.

Ο ΜΑΓΓΕΛΑΝΙΚΟΣ ΠΟΡΘΟΜΟΣ.

Ἐπειδὴ ὁ πλοίαρχος τοῦ Παναμά δὲν ἤθελε νὰ διέλθῃ τὸ ὄρνεν ἀκρωτήριον πρὸς ἐπάνοδον εἰς τὴν Εὐρώπην, εἰσῆλθον ἐν τῇ 16 ὀκτωβρίου 1852 εἰς τὸ στενὸν τοῦ Μαγγελανικοῦ πορθμοῦ. Μετὰ θαλασσοπλοῦν λίαν ἐπίπονον ἐφθάσαμεν ἐμπροσθεν μικροῦ χωρίου χριστιανικοῦ καλουμένου Πούντα-Ἀρένα, ὅτε τὸ πλοῖον ἐβύθη ἐντὸς ἰλίου ἐσχηματισμένης ἐν τῇ ἐκβολῇ μικροῦ τινος ποταμοῦ. Δὲν ἐπιστεύομεν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν, διότι οὐδεμίαν ἠσθάνθημεν δάνησιν ἀλλὰ δὲν ὑπῆρχεν ἀμφιβολία, διότι τὸ πλοῖον πλησίον δὲν προὐχώρει, τὸ πηδάλιον δυσκόλως ἐκινεῖτο, καὶ τὸ πλοῖον δὲν ὑπῆκουε πλέον εἰς αὐτό. Ἐξωκείσαμεν εἰς τὴν ἐσχατίαν τοῦ κόσμου, μακρὰν τῆς διαβάσεως τῶν ὁρίων. Εἶναι ἀληθές ὅτι ἡδυνάμεθα νὰ βίψωμεν ἐν πορτίον, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐμέλλομεν οὕτω νὰ χάσωμεν ἐξ ὀλοκλήρου τὸν ναῦλον, ἀπεφασίσθη νὰ περιμεινωμεν ἡμέρας τινὰς μέχρις οὗ πλεύσωμεν ἐκ μεγάλης τινὸς πικρῆς, ἐὰν ἦτο δυνατόν.

Ὁ διοικητὴς τῆς Πούντα-Ἀρένας, ἰδὼν ἐκ τῆς ὄχθης τὴν κατάστασιν ἡμῶν, ἤλθε διὰ νὰ μᾶς προσφέρῃ τὰς ἐκδουλεύσεις του. Κατ' εὐτυχίαν ἦτο ἀξιωματικὸς τῆς μηχανικῆς ἐπιστήμης ὀνομαζόμενος Δὸν Βερνάρδος Φίλιππος, μετ' οὗ συνεσχετίσθη κατὰ τὴν ἐν Βαλπαραΐσῳ διαμονήν μου. Μᾶς ὑπεδέχθη φιλοφρονέστατα, καὶ μᾶς ὑπεσχέθη νὰ πέμψῃ πλοῖον καὶ ἐπικουρίαν πρὸς κίνησιν τοῦ πλοίου ἡμῶν, ἀφῆκεν ἀπόδειξιν, ἣτις ἐμελλε νὰ θέσῃ αὐτοὺς ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ πλοίαρχου, καὶ μετ' ἠνάγκασε νὰ ὑπάγῃ μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν ξηρὰν. Ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν αὐτοῦ, καθ' ὅσον οὐδὲν εἶχον νὰ πράξω ἐπὶ τῆς ὄχθης, καὶ ἠλπίζον ὅτι δὲν θέλω μείνει δυσηρεστημένος.

Ἀφοῦ ἐφθασα εἰς τὴν ὄχθην, μετ' ὑπεδέχθησαν ὅτε στρατηγὸς καὶ ὁ ἐφημέριος καὶ μετ' ὠδήγησαν εἰς κομόπολιν, κειμένην διακόσια ἢ τριακόσια μέτρα μακρὰν τῆς θαλάσσης. Ἡ κομόπολις αὕτη συνέκειτο ἐκ δεκαπέντε ξυλίνων καλυβῶν. Ἡ οἰκία τοῦ διοικητοῦ καὶ ὁ στρατῶν, περικυκλούμενος ὑπὸ δρυφάκτου, ἐκινετο εἰς τὴν ἐσχατίαν τῆς κομοπόλεως. Δύο δὲ ὄρεινα κανόνια, ἐστημένα ἐπὶ εὐρυχώρου πεδιάδος, ἐχρησίμευσον πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν προσερχομένων.

Ἡ οἰκία τοῦ διοικητοῦ οὔτε στερεωτέρα οὔτε μεγαλοπρεπέστερα ἦτο τῶν λοιπῶν. Εὐρομεν κοιμημένους εἰς τὸν ἥλιον δώδεκα Παταγῶνας καὶ ἐκ τῶν δύο φύλων, οἵτινες, ἐγερθέντες διὰ νὰ μᾶς χαιρετήσωσιν, ἔδειξαν τὸ γιγαντιαῖον αὐτῶν ἀνάστημα. Οὗτοι ἀπετέλουν, ὡς ἔμαθον τὴν ἐπαύριον, συνοδίαν δύο πρέσβων, ἐξ ὧν ὁ μὲν, Καττεκί ὀνομαζόμενος, ἦτο ἡγεμὼν τοῦ Μέλανος Ἀκρωτηρίου ἀρχηγὸς τῶν Ἀβικόνων, ὁ δὲ, Καττεκί, ἦτο ἀρχαῖος κατάσκοπος, ἐπιφορτισθεὶς νὰ

παρουσιάσῃ τοὺς Παταγῶνας. Δὲν ἐνθυμούμαι μὲν ἤδη τὸν σκοπὸν τῆς πρεσβείας των, ἤθευρα ὅμως ὅτι δὲν κατάρθωσαν νὰ εἰσακουσθῶσι κατὰ τὴν πρώτην ταύτην συνέντευξιν, καὶ ὅτι ὁ Δὸν Βερνάρδος ἀπεφάσισε νὰ πέμψῃ ὁ ἴδιος πληρεξούσιον εἰς τοὺς Παταγῶνας. Κατάλληλον διὰ τὴν ἐπικίνδυνον ἐκείνην περίστασιν ἐθεώρησε ζωγράφον τινὰ, κατοικοῦντα ἐν τῇ ἀποικίᾳ (ὁ Κύριος οἶδε τί ἔκκμινεν ἐκεῖ) καὶ ὀνομαζόμενον Δὸν Σίμωνα. Ὁ Δὸν Σίμων ἀνεχώρησε τὴν ἐπιούσαν μετὰ τῆς συνοδίας τοῦ Καττεκί ἢ δὲ τοῦ Καττεκί συνοδία ἀνεχώρησε συγχρόνως διὰ νὰ ἐπισκεφθῆ τὸ Μέλαν Ἀκρωτήριον καὶ νὰ ἐπενέλθῃ πάλιν εἰς τὴν ἀποικίαν. Πρὸ εἰκοσι τεσσάρων μόνον ὠρῶν ἐγνώριζον ὅλους, ἀλλ' ἤμην ἤδη φίλος τοῦ Δὸν Σίμωνος, καὶ τοῦ ἡγεμόνος τῶν Ἀβικόνων καὶ τῶν τριῶν αὐτοῦ ἀδελφῶν, οἵτινες τὸν συνώδεον. Ἀπεφάσισα ὅθεν νὰ τρέξω εἰς τὸ Μέλαν Ἀκρωτήριον, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν ἀγρίων, ἔχων προσέτι σύντροφον καὶ ἰατρόν τινα τοῦ χωρίου, καὶ οὕτως ἀπὸ πρώτης ἐβαδίζομεν οἱ μὲν πεζῇ, οἱ δὲ ἵππεύοντες.

Οἱ Παταγῶνες καὶ οἱ Ἀβικόνες ἐμελλον νὰ χωρισθῶσι κατὰ τὸ μέσον τῆς ὀδοπορίας. Ἐβαδίζομεν λοιπὸν ὅλοι, ἀκολουθοῦντες οἱ μὲν τοὺς δὲ, ὡς συνεθίζουσιν οἱ Ἰνδοὶ, ὅσοις δὴποτε καὶ ἀν ἦναι ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ὁ ἀρχαῖος κατάσκοπος καὶ οἱ πολεμισταὶ τοῦ ἐβαδίζον πρώτοι ὁ Δὸν Σίμων, ὁ δόκτωρ, καὶ ὁ νέος ἀρχηγὸς ἤρχοντο κατόπιν τούτους δὲ ἠκολούθουν ἀμέσως ἐγὼ, τελευταῖοι δὲ πάντων ἐπορεύοντο οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Καττεκί καὶ ὁ Παταγῶν διερμηνεύς. Οἱ ἵπποι, ἐλεύθεροι ὄντες, καὶ οἱ σκύλοι μᾶς ἠκολούθουν. Ἀφοῦ διεβήμεν τὸν ποταμὸν ἄνευ δυσχερείας, ἐλάβομεν τὴν ὁδὸν τὴν ἀκολουθοῦσαν τὴν ὄχθην τῆς θαλάσσης ἐπὶ τῆς ἀκρας τοῦ δάσους.

Ἐπροχωροῦμεν σιωπηλῶς ἢ δὲ τάξις, ἢ ἠκολούθουμεν, ἴσως δὲ καὶ ἡ σκοτεινὴ θεὰ τῆς κομοπόλεως, μετ' ἐπέστησαν ἀναυδον. Τὸ δάσος, ἀπομακρυνόμενον κατὰ μικρὸν ἐκ τῆς ὄχθης, ἀντικαθιστάτο ὑπὸ τεναγῶν, μεταξὺ τῶν ὀπίσθεν ἔλικοειδῶς ἐξεστεινέτο στενὴ ἀτραπός. Ἀπειράριθμα ἐνυδρα πτηνὰ ἔζων ἐπὶ ὑψομάτων, κεκαλυμμένων ἐκ χλόης καὶ σχηματιζόντων μικρὰς θαλάσας. Ἀπὸ τῆς Πούντα-Ἀρένας ἐβαδίζομεν πεζῇ χωρὶς οὐδ' ἐπὶ μίαν στιγμὴν νὰ σταθῶμεν καὶ μάλιστα ἐὰν ἠθέλομεν ἐπιθυμήσωμεν νὰ πράξωμεν τοῦτο, ἢ κατὰστασις τῆς ὀδοῦ δὲν μᾶς ἐπέτρεπε, διότι ἡ ἀτραπός, κατασκευασθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν μετὰ θαυμαστῆς ἐμψύτου ὀρμῆς, εἶναι ὁ μόνος τόπος, ὅστις δὲν ἦτο βεβυθισμένος εἰς τὰ ὕδατα ὁ ἥλιος ἦτο ἤδη περὶ τὴν δύσιν του, ὅτε ὁ νέος ἀρχηγὸς, δεικνύς ὄρος, ἐκκενόμενος ἐντὸς τῆς θαλάσσης, μοι εἶπε: «Φίλε μου, ἰδοὺ τὸ Μέλαν Ἀκρωτήριον ὁ Καττεκί εἶναι ὁ ἡγεμὼν τοῦ Μέλανος Ἀκρωτηρίου. — Θέλομεν κωμηθῆ ἐκεῖ, προσέθηκεν ὁ δόκτωρ ἢ κορυφῇ τοῦ κατηφόρου»

εκείνου, του αφικνουμένου εις την παραλίαν, είναι το μεσημβρινόν ὄριον τῶν ἐκτεταμένων πεδιάδων τῆς Παταγονίας. Θέλετε ἰδῆ αὐριον ἀληθῆ ὠκεανὸν λειμῶνων.»

Ἀφοῦ διήλθομεν τὸν ὄρμον τῆς Λορρέδας, ἐφθάσαμεν περὶ τὴν τετάρτην ἢ πέμπτην ὥραν τῆς νυκτὸς ὑπὸ τὸ Μέλαν Ἀκρωτήριον, εἰς μέρος ἐπιτήδειον πρὸς ἀνάπαυσιν. Ἐπιβιβασθέντες δὲ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, ἐστρατοπεδεύσαμεν πλησίον μικροῦ τινος δάσους, ἐπὶ λειμῶνος ἔχοντος περίπου 500 ποδῶν μήκος. Εὕρισκόμεθα περὶ τὸ τέλος τοῦ χειμῶνος, καὶ ἰσχυρὰ ὀμίχλη μᾶς περιεκύκλωσε καὶ κατέστησε ψυχροτέραν τὴν θερμοκρασίαν, ἥτις διὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο, κείμενον ἐν τῇ 52α μοίρᾳ Νοτίου Πλάτους, εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ψυχρὸν ἐν καιρῷ νυκτός.

Ἠνάψαμεν τέσσαρας ἢ πέντε μεγάλας πυρᾶς, διὰ νὰ θερμανθῶμεν καὶ νὰ ἐτοιμάσωμεν τὰ τοῦ δείπνου, ὡς καὶ διὰ νὰ φλαχθῶμεν ἀπὸ τὰ ἄγρια θηρία, ἐκ τῶν ὁποίων γέμουσι τὰ δάση.

Τὸ στρατόπεδον ἡμῶν παρῆχε ζωγραφικώτατην θέαν· οἱ Ἴνδοι, καθήμενοι ἢ κοιμώμενοι, ἐκάπνιζον· ὁ δόκτωρ ἐχορτολόγει, ὁ ζωγράφος ὠμίλει ἢ ἐζῆται νὰ ὀμιλήσῃ μετὰ τῶν Παταγόνων. Αἱ φλόγες ἐχρωμάτιζον τὰς σκηνὰς διὰ θερμῶν ἀκτινῶν, καὶ ἐδίδον θέαν φανταστικὴν εἰς τὰ διάφορα συμπλέγματα. Ὅτε τὸ δείπνον ἠτοιμάσθη, ἅπαντες καὶ ἄγριοι καὶ πολιτισμένοι, κατακλιθέντες ἐτρέφον μετὰ μεγάλης ὀρέξεως, ἀλλὰ παρετήρησα ὅτι οὐδεὶς Ἴνδος ἠθέλησε νὰ φάγῃ χαιρίνον κρέας.

Μετὰ τὸ δείπνον, ὁ δόκτωρ ἔδωκεν ἀνὰ ἕν ποτήριον βράκι εἰς ἕκαστον ἐξ ἡμῶν· τὸ ψυχρὸν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον κῆσανεν, ἡμεῖς δὲ προητομαζόμεθα διὰ τὴν νύκτα. Απεφασίσθη ἵνα εἰς ἐξ ἡμῶν, εἰς Παταγὼν καὶ εἰς Ἀδικῶν, ἐπαγρυπνήσωσιν ὁμοῦ, διότι ὁ Δὸν Σίμων ἠθέληεν ἵνα ἐπαγρυπνήσωσιν οἱ Παταγῶνες ὅπως ἐμποδίσῃ αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ νὰ μᾶς ἐγκαταλείψωσιν. Ἡ κατὰ πάντα ἀσφάλειά μας ἀπῆται τοῦ λοιποῦ ταύτην τὴν προφύλαξιν. Δὲν ἐτρέφομεν κίνδυνον νὰ ἐπιπέσωσι καθ' ἡμῶν ἄνθρωποι, ἀλλ' ὅπως δὴποτε ἀγριοχοίρος τις ἠδύνετο νὰ προσβάλλῃ ἵππον, ἢ νὰ ἐπιπέσῃ κατὰ τοῦ στρατοπέδου. Πρῶτοι ἠγρύπνησαν ὁ δόκτωρ καὶ ὁ Οὐράλης, ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἡγεμόνος, ὅστις ἐπεφορτίσθη νὰ ἐπιμελῆται περὶ τῆς πυρᾶς· ἡμεῖς δὲ, περιτυλιχθέντες ἐντὸς τῶν ἐπεδυτῶν καὶ τῶν καλυμμάτων τῶν ἵππων μας, ἀπεκοιμήθημεν ἐπὶ κλάδων δένδρων καὶ ἐπὶ ερεικιῶν, τὰς ὁποίας προητομαζάμεν ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ πάραυτα μὲν ἀπεκοιμήθη, ἀλλὰ καὶ ταχέως ἐξύπνησα ἐκ τῶν γαυγισμάτων τῶν σκύλων καὶ τῶν οὐρλιασμῶν τῶν ἀγριοχοίρων, τῶν γαλοπαρδάλεων, καὶ ἄλλων ἀγρίων θηρίων. Οἱ ἵπποι, καταταραχθέντες ὑπὸ τῶν ἐπικινδύνων τούτων γειτόνων, ἐπλησίασαν εἰς τὴν πυρᾶν. Ἡ ὀμίχλη, ἥτις ἕνεκα τῆς ψυχρᾶς νυκτὸς εἰσῆρχετο μέχρι

τῶν ὀστέων μου, μὲ ἔκαμε νὰ εὐχθῶ ὅπως ἐκνίδω ὑποφώσκουσαν τὴν αὐγὴν. Ἐἰδοποιήθη ὅτι ἡ σειρά τῆς ἐπαγρυπνήσεώς μου ἦλθεν· ὁ δὲ Καττεκὶ ἦτο ὁ σύντροφός μου.

Οἱ οὐρλιασμοὶ ἐδιπλασιάζοντο εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἐπὶ τοῦ στρατοπέδου· οἱ σκύλοι συνεπυκνοῦντο πρὸς ἀλλήλους καὶ ὑλάκτουσαν μανιωδῶς, οἱ ἵπποι ἔτρεμον, μόνος δὲ ὁ ἡγεμῶν ἔμεινεν ἀτρόμητος. Ὅσον δ' ἀφορᾷ ἐμὲ, ἐνόμιζον ὅτι ἔβλεπον καθ' ἑκάστην στιγμὴν ἐξερχόμενον ἐκ τοῦ δάσους μέγαν τινὰ ἀγριοχοίρον, καὶ ἔλεγον τοῦτο εἰς τὸν δόκτωρα, ὅστις, καθήμενος ἀπέναντι τῆς πυρᾶς, προσεπάθει νὰ θερμαίνηται.

Ὁ ἀγριοχοίρος εἶναι πολὺ δειλὸς, μοὶ ἀποκρίνεται· ἐπιπίπτει καθ' ἑνὸς ἵππου, ἐνίοτε δὲ καὶ κατὰ ἀνθρώπου μεμονωμένου, οὐδέποτε δὲ καθ' ὀλοκλήρου στρατοπέδου, προπάντων ὅταν ἀκούῃ τὰς ὑλακὰς τῶν σκύλων. Τὰ ἄγρια θηρία εἶναι λίαν σπάνια εἰς τὴν νότιον Ἀμερικὴν.

— Ποῖα εἶναι τὰ γνωστότερα, δόκτωρ;
— Ὁ ἀγριοχοίρος ἐν πρώτοις, ὅστις ὁμοιάζει τὸν λέοντα κατὰ τὸ χρῶμα, τὴν τίγριν κατὰ τὸ βᾶδισμα, τὰς μανίας, καὶ τὴν ἀπουσίαν τῆς χαιτίτης. ἔχει τὸ χρῶμα ὑπέξανθον καὶ λευκόφατον· ὑπάρχει προσέτι ὁ αἰλουρόπαρδος, εἶδος μικρῶν τινῶν τίγρεων, λίαν φοβερὸς, καὶ ἡ πάρδαλις· ὑπάρχει τέλος καὶ ἕν εἶδος λύκων, οἵτινες δι' ἰδιαίτερου τρόπου γίνονται κύριοι τοῦ θύματος αὐτῶν, ὅταν διὰ τὸν διαφύγῃ τις ἀναβῆ ἐπὶ τινὸς δένδρου, τὸ ζῶον διὰ τῶν μυκηθμῶν αὐτοῦ προσκαλεῖ καὶ ἄλλα, ἅτινα ἄρχονται νὰ τρέχωσι κύκλῳ τοῦ δένδρου. Ἐὰν δὲ τότε δὲν φροντίξῃ νὰ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμούς του, αἰσθάνεται ἐκευτὸν κατελιγμένον ὑπὸ σκοτοδινιάσεως, καὶ πίπτει ἐν τῷ μέσῳ τῆς συμμορίας αὐτῶν. Ἄνδρες ἀξιόπιστοι μὲ ἐβεβαίωσαν περὶ τούτου. »

— Ταῦτα πάντα προμηνύουσι εἰς τὸν δυστυχῆ τοῦτον Σίμονα λίαν δυσχεροῦς νύκτα· διότι ἡ φωνὴ τῶν ἀγριοχοίρων ἐμποδίζει τὸν ὕπνον. Οἱ Εὐρωπαῖοι διπλωμάται εὐκολώτερον ἀποκτῶσι τὰ παράσημα, ἅτινα στολιζοῦσι τὰ στήθη αὐτῶν. Πρέπει λοιπὸν νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι οἱ τέσσαρες ἡγεμόνες θὰ ἀνταμείψωσι δι' ἐξαιρέτων τιμῶν τὴν ἀνδρίαν, μεθ' ἧς οὗτος περιφρονεῖ τοιοῦτους κόπους. »

Ὁ Δὸν Σίμων, ὅστις δὲν ἐκαιμάτο, ἀκούων ταῦτα εἶπεν· « Ἡ ἐξουχότης μου κρυώνει πολὺ. Κοιμηθῆτε, Λουδοβίκε· θέλω νὰ σᾶς ἀντικαταστήσω καὶ νὰ θερμανθῶ ὀλίγον. »

Ἐξαπλωθεὶς ἐπὶ τῆς κλίνης τῶν εἰρικῶν ἀπεκοιμήθη· ὅτε δὲ ὁ δόκτωρ μὲ ἐξύπνησε κατὰ τὴν πέμπτην ὥραν, ἡ ὀμίχλη ἦτο πυκνὴ καὶ πεπηγυῖα· ἔτρεμον ἀπὸ τὸ ψυχρὸν. Ἰπεύσαντες τότε εἰσῆλθομεν εἰς τὴν ἀτραπὸν, ἥτις ἐλικουδῶς ἐξετείνετο μετὰ τῶν δασῶν.

Φθάσαντες εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ, τὸ ὁποῖον ἀνὰ ῥοχῶντες ἀγέθημεν, διεκρίναμεν ὠκεανὸν ἀ-

ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΑΝΕΚΑΙΟΤΟΝ.

Γέντλεμάν τις παρουσιάζεται μίαν τῶν ἡμερῶν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἀσφαλιστικοῦ καταστήματος ὁ Φοῖνιξ. «Κύριοι, λέγει, ἐπεθύμουν ν' ἀσφαλίσω δισχιλία σιγάρα, ἅπερ ἐκ Χαβάνης μετέφερον.

— Σιγάρα; . . . πρᾶδοξον. . . ἀλλὰ τέλος πάντων ποίας ἀξίως;

— Ὀγδοήκοντα λιρῶν, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἐξόδων, ὧν ἰδοὺ ἡ ἀπόδειξις.»

Ἐξελεγκτὴς συντροφεῖται ἀμέσως τὸν Γέντλεμαν εἰς τὸ οἶκμά του, καὶ βεβαιοῖ τὴν ὑπαρξιν καὶ τὴν καλὴν κατάστασιν τῶν δισχιλίων σιγάρων· τὰ ἀσφάλιστρα συμφωνοῦνται, πληρόνεται, καὶ τὸ συμβόλαιον παραχωρεῖται εἰς χεῖρας τοῦ Γέντλεμαν. Ταῦτα πάντα ἐργασία ἡμισεῖας ὥρας.

Τέσσαρας μῆνας μετὰ ταῦτα ὁ Γέντλεμαν ἐπανέρχεται εἰς τὸ γραφεῖον τῆς ἐταιρείας. «Κύριοι, λέγει, αἱ δύο χιλιάδες σιγάρα, τὰ ὁποῖα με ἠσφαλίσατε, ἐκάησαν· πρέπει νὰ μὲ τὰ πληρώσετε.

— Οὐδεμίαν εἶδησιν τοῦ ἀτυχήματος τούτου ἔχομεν. Πῶς συνέβη τὸ πρᾶγμα;

— Διὰ τοῦ ἀπλουστεροῦ τρόπου· ἐκάπνισα ὅλα, τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου. Ἰδοὺ ἀποδεικτικὸν τοῦ ξενοδόχου μου καὶ ἐνὸς γείτονος, ὅστις μαρτυρεῖ τὸ συμβάν.

— Ἀστεῖόςθε, Κύριε, καὶ δὲν πληρόνομεν τίποτε.

— Σᾶς ὀμιλῶ σπουδαίως καὶ θὰ πληρώσῃτε. Τὸ πρᾶδοξον εἶναι, ὅτι ὁ εἰρηνοδίκης ἐπὶ τῇ βᾶσει τοῦ συμβολαίου λαθῶν ὑπ' ὄψιν τὴν ὁμολογίαν ἀμφοτέρων, ἐξ ἑνὸς μὲν, ὅτι ἐμπόρευμα τι ἠσφαλίσθη κατὰ πυρκαϊᾶς, ἐξ ἄλλου δὲ, ὅτι τὸ ῥηθὲν ἐμπόρευμα κατεστράφη ἐκ πυρῆς, καταδίκασε τὴν ἐταιρείαν.

Ὁ συνήγορος τοῦ Φοῖνικος δὲν ὑπερησπίσθη ἰσχυρῶς τὴν ὑπόθεσιν· ἀλλὰ τὴν ἐπιούσαν κατεμήνυσε τὸν Γέντλεμαν ἐνώπιον τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου ἐπὶ ἐκουσίᾳ πυρπολήσει ἀσφαλισθέντος ἐμπορεύματος, ἥτις κατὰ τοὺς Ἀγγλικούς νόμους τιμωρεῖται μὲ θάνατον.

Ὁ ἀστεῖος Γέντλεμαν, ὅστις δὲν ἐγέλα πλέον, ὑπῆρξεν ἀρκούντως εὐτυχῆς, κατορθώσας νὰ συμβιβασθῇ διὰ τῆς πληρωμῆς ὄλων τῶν ἐξόδων.

ΠΟΙΗΣΙΣ

Ο ΚΑΚΟΥΡΓΟΣ.

—οο—

Ὅποι ἀμάχητος ἰσχύς
εἰς τ' ἄγρι αὐτὰ μέρη,
τὸν πλάνητα μὲ φέρει
ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς σιγῆς;

περιορίστων Σαβάνων· ἐκεῖ δὲ ἦτο καὶ ἡ χώρα τῶν Παταγόνων. Ἐστάθην διὰ νὰ θεωρήσω τὴν μεγάλην χώραν, ἥτις ἐξετείνετο ἔμπροσθέν μου. Εἰς τοὺς πρόποδας διέκρινον τὰς καμπὰς καὶ τοὺς διαφόρους ὄχετους τοῦ Μαγγελανικοῦ πορθμοῦ· ἀπωτέρω δὲ ἡμικεκαλυμμένην ὑπὸ τῆς ὀμίχλης τὴν ἐκτεταμένην καὶ ἄγνωστον ἐκείνην γῆν, τὴν ὁποῖαν ὀνομάζουσι Γῆν τοῦ Πυρός. Ἐμπροσθέν μου ἐξετείνοντο πεδιάδες ἄπειροι. Δυσκόλως βλέπει τις θέαμα τόσον καταπληκτικὸν ἕνεκα τῆς ἀγροτικῆς αὐτοῦ ὠραιότητος. Δὲν δύναται τις νὰ ἐκφράσῃ τοῦθ' ὅπερ προξενεῖ ἡ θέα τῶν ἀπεράντων ἐκείνων ἐρήμων, τῶν ὁποίων ἡ σιωπὴ ταρᾶτται μόνον ὑπὸ τῆς πνοῆς τοῦ ἀνέμου εἰς τὴν μακρὰν χλόην καὶ ὑπὸ τῆς κραυγῆς τῶν ἀγρίων θηρίων. Οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Καττεκὶ ἀπεμακρύνθησαν διὰ νὰ πορευθῶσι πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς πεδιάδος. Τὸ γιγαντιαῖον αὐτῶν ἀνάστημα, αἱ μεγάλαι αὐτῶν κεφαλαί, τὰ ἄτακτα σκιρτήματα, τὸ ἀγροτικὸν βᾶδισμα τῶν ἵππων αὐτῶν, τοὺς ὁποίους διηύθυνον διὰ μόνης τῆς πίεσεως τῶν μηρῶν, ἦσαν εἰς ἐντελῆ ἀρμονίαν μετὰ τῆς φοβερᾶς καὶ μεγαλοπρεποῦς ἐκείνης φύσεως. Ἀπῆρχοντο πρὸς ζήτησιν ὧν στρουθοκαμήλου· θέλοντες δὲ προσέτι νὰ κυνηγήσωσιν, ἔφεραν μεθ' ἑαυτῶν καὶ σκύλους.

Πλησίον ποταμοῦ τινος, ὅστις ἔβρεε λύγας τινὰς ἀπωτέρω, ἐμέλλομεν νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὸν Δὸν Σίμονα διὰ νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν Πούντα Ἀρέναν. Ἡ ἀτραπὸς, τὴν ὁποῖαν ἠκολουθοῦμεν ἠνοῦτο πλανῶν μετὰ τὸ Ρίο-Νέγρον πεντακοσίας ἢ ἑξακοσίας λύγας πρὸς ἄρκτον. Εἶναι λίαν στενὴ, κεχαραγμένη εἰς εὐθείαν γραμμὴν καὶ κατοικοῦμένη ἴσως πρὸ πολλῶν ἑκατονταετηρίδων, διότι οἱ πόδες τῶν ἵππων ἔθεσαν τὴν στάθμην των 30 ἑκατοστόμετρα ὑποκάτω τῆς ἐπιφανείας τῆς πεδιάδος, καὶ οὐδὲν ἴχνος βλαστήσεως βλέπει τις ἐκεῖ. Κατὰ τὴν ἐνδεκάτην ἐφθάσαμεν πλησίον τοῦ ῥάκος λίαν ὀρητικοῦ, ὅπου κατέβημεν διὰ νὰ γευματίσωμεν. Ἡ συνομιλία περιεστράφη φυσικῶς περὶ τοὺς κινδύνους, τοὺς κόπους, τὰς στερήσεις, τὰς ὁποίας ὁ Δὸν Σίμων ἐμελλε νὰ ὑποφέρῃ· ἀλλ' ὁ ζωγράφος, τυχοδιώτης, πλήρης θάρρους, τεχνίτης ἐνθουσιώδης, δὲν ἐφοβεῖτο ποσῶς. Μάλιστα κατεθέληθ' ἐπὶ τὸ ταξείδιον τοῦτο διότι ἐμελλε νὰ σπουδάσῃ τόπον καὶ φυλὴν ἀνθρώπων λίαν ἀγνώστων.

Ὁ χωρισμὸς ὑπῆρξε δεινός, καὶ τοι πρὸ ὀλίγων μόνον ἡμερῶν ἔχομεν γνωρισθῆ, διότι ἡ φιλία σχηματίζεται τάχις εἰς τὰς ἀπομεμακρυσμένας ἐκείνας ἐρήμους. Οἱ Παταγῶνες, ὀδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ γηραιῶ κατασκόπου, ἐνέβαλον ἤδη τοὺς ἵππους αὐτῶν εἰς τὸν ποταμὸν, ὅπου, κατὰ τὴν συνήθειαν αὐτῶν, ἐβάδιζον ἀκολουθοῦντες· οἱ μὲν τοὺς δὲ· ὁ Δὸν Σίμων μᾶς ἐνηγκαλίσθη διὰ τελευταίαν φοράν, καὶ τοὺς ἠκολούθησε μετὰ τοῦ γραμματέως καὶ διερμηνέως αὐτοῦ. (Ἀκολουθεῖ).

Τὰς πύλας ὅταν τ' οὐρανοῦ κροκόπεπλος ἀνοίγει
ἢ νόμφη τοῦ φωτός, χρυσοῦς τὰς πεδιάδας θίγει.

Ὁ κόσμος ἀγαλλόμενος,
συρρέων καθ' ὁμάδας,
πληροὶ τὰς πεδιάδας.
Ὁ δύσμοιρος! θλιβόμενος,

τὰ ὄρη τρέχω ἐμμανῆς, τὴν φρίκην μου νὰ κρύψω,
κ' ἐκεῖ τὴν μαύρην μου καρδίαν μὲ κένθος νὰ
καλύψω.

Ὁ φοῖβος φεύγει τ' οὐρανοῦ
τὸ γιγαντώδες πλοῖον
στὴν γλόβην τῶν πεδίων
σκορπίζει λάμπιν τοῦ φανοῦ.

Μ' ἐλπίδας τότε οἱ λοιποὶ εἰσέρχονται μεγάλας,
καὶ ἤσυχοι ἀφίενται στοῦ ὕπνου τὰς ἀγκάλας.

Ὡς νυκτερὶς εἰσέρχομαι
ἐγὼ τότε στὴν πόλιν,
κ' ἐν πλάνητι διέρχομαι
ποδὶ τὴν νύκτα ὄλην.

Ὁ τάλας τρέχω πανταχοῦ οἱ τοῖχοι μ' ἀπρωθοῦσι.
Αἱ τῶν θυμάτων μου κραυγαὶ περὶ ἐμὲ ἤχουσι.

Μικρὸς βημάτων ἢ φωνῶν
μὲ ἐκφοβίζει ἦχος,
καὶ τρέχω τὸτ' ἐκτὸς φρενῶν
μὲ πάλλον φόβῳ στῆθος.

Διέρχομαι τὰς ἀτραποὺς, διώκομαι στὰ ὄρη.
Ὁμοί! Τῆς δίκης καὶ ἐκεῖ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἢ κόρη

Ἐμπήγνυται βαθύτερον
στοῦ ἐνοχόν μου στῆθος,
ἐκεῖ δὴ αὐστηρότερον
ἢ γῆ λαμβάνει ἦθος.

Τὸ ἤρεμον τῆς φύσεως, τὸ ὑψηλὸν καὶ θεῖον,
ὁ θέρυδος ὁ σιγηλὸς τῶν φύλλων δενδρυλλίων

παγώνουσιν τὴν καρδίαν μου,
κί' ὁ ἄνεμος ἀφίνει,
ὦ φρίκη καὶ ὀδύνη!
κραυγὰς πρὸς τιμωρίαν μου.

Ἐν τρόμφῳ τότε ἵσταμαι, ποῦ νὰ τραπῶ δὲν ἔξέρω
Ὄπου κἂν φύγω, πανταχοῦ ἐκδίκησιν θά εὔρω.

Ὡ ἀναμνήσεις θελητικαὶ
τῶν νεαρῶν μου χρόνων,
ὁπόταν ἐμὲ μόνον
ἀγκάλαι εἶχον μητρικαί!

Ὄπότ' ἀθῶον, πάναγγον ἀνύψωνα τὸ ἔμμα
πρὸς οὐρανὸν, καὶ ἡ Ἡώς, μὲ μειδιῶν τὸ γόμα,

ἐντὸς ἀνθέων μ' ἔφερε, μ' αὐτὰ νὰ ἀμιλλῶμαι
κτὰ τὴν ἀθωότητα, κ' ἡσύχως νὰ κοιμῶμαι
Ἐν ὧ ἀγνῇ ἡ καρδία μου
μὲ τ' ἀνθη συνωμίλει,
κ' ἡ ἀπῶν ἐκήλει
αὐτὴν τὴν θυμηδίαν μου.

Ποσάκις δὲν ἐζήλευσα
τοῦ τάφου τὴν γαλήνην!
Νὰ θάψω τὴν ὀδύνην
ποσάκις ἐπεθύμησα!

Πλάνη οἰκτρά' οὔτε αὐτὴ μ' ἐδόθ' ἢ εὐτυχία.
Καὶ μὲ τρομάξ' ἢ τοῦ Θεοῦ δικαία τιμωρία.

I. Π. ΒΑΤΣΙΑΝΗΣ.

Αἰνίγματα.

Τέσσαρα τῆς σφαίρας ἄκρα ὁ τετραμελὴς κορμὸς μου
ἐν αὐτῷ περιλαμβάνει.
Κ' εἰς τὰ τέσσαρα δὲ ταῦτα κατοικεῖ ἀπόγονός μου:
τίς δὲν μὲ καταλαμβάνει;

Ἡ ἀπουσία ἢ ἐμὴ εἰς σκότη σὲ βυθίζει,
προάγγελος δ' εἶν παρῶν, τέρψεις καὶ ζωῆς.
πλὴν τάχιστα τὸ σῶμά μου οἰκοδομὰς στηρίζει,
εἶν τὸ μέσον γράμμα μου καλύψη ἢ ἀχλύς.

K. ΠΑΗΘΟΝΙΑΗΣ.

Κώμη τις μεταβαλοῦσα τῆς Ἑλλάδος τὴν ἀρχὴν,
ἄνευ τῶν ἀρτίων δύο καὶ τοῦ τρίτου περιττοῦ,
ἀναπέμπω μελωδίαν δι' ὄργανου ἐντατοῦ,
εἰς ἐκστάσεις πελαγοῦσαν τὴν φιλιότην σου ψυχῆν

Εἰς τὰ πρῶτά μου τὰ τρία εἶμαι φίλε εἰς σκαίδς,
τερατόμορφος θεός.

Μὲ τὰ ἄλλα μου δὲ πάλιν, ἔνδοξος ἱστορικός
ἐν συνόλῳ εἶμαι, βλάπεις; βασιλεὺς τις μουθικός.

A. ΘΕΟΔΩΡΙΑΝΗΣ.

ΛΥΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΝ Τῷ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝῳ ΦΥΛΛΑΔΙῳ ΑἸΝΙΓΜΑΤΩΝ.

Τοῦ πρώτου.

Οὐδαμῶς τὸ ἐπιτρέπω νὰ φιλῇ μόνη τὰ μ ἢ λ α,
ἄπερ ἔχει ἐρωτύλα ἢ ὠραία Φιλομήλ α.

Τοῦ δευτέρου.

Μ' ἀπορίαν μου τὸν εἶδον ἀπελθόντα εἰς τὴν Σ π ἄ ρ τ η ν.
μὲ βελόνην καὶ μὲ πῆχυν τοῦ σουρτουόκου σου τὸν β ἄ π τ η ν.

K. ΠΑΗΘΟΝΙΑΗΣ

Τοῦ αὐτοῦ.

Ἐστὴν Ἐύραν ἂν ἐφόρτωσας ξέναις ἑλληνικοῦραῖς,
ποιὸς ἔξέρει τί ἐτοιμασας ἑστῶν ἄλλων ταῖς καρπούραῖς;
Σὺ μόνον, φίλε Βουτυρᾶ, τὸν Ἑλικῶνα χάπτεις,
ἀφοῦ τὴν Σ π ἄ ρ τ η ν ἔρραψας μὲ βολοναῖς ὡς β ἄ π τ η ν.

A. ΘΕΟΔΩΡΙΑΝΗΣ.